

Mārijas Vēstis

illustrets nedēļas šurnāls šinatnei,
literaturai, mākslai un šadsihwei.

N^o 37.

1909. gadā.

Iznākt trešdēnās.

Saturs:

Utradumu dubultība. Vilhelma Bōlšches. Laika milnis. Karļa Krubjas dzejols.
Mūksu prese Rīgā Latviešu Vēstribas Apstāts.
Sintibu Komissijas apgaismība. IV. Dašadas sīnas un pasīnojumi.

Kula pirmais preešklasjums par wina
seemeta pola zēojumu.

Kad druwa breesi. Renē Basena romans.
No frantschu walodas tulkots.

Māzītājs. Danu rakšneela Hermana
Banga stāsts.

Bildes: Zīna deht seemeta pola. —
Keisara dahrs Rīgā. — Keisara dahrsa
leepu aleja. — Išredses Lornakalna
parkā.

Abonešanas maksa

Ar pēsuhtishanu cēkšsemē:		Rīgā šanemot:		Ar pēsuhtishanu ašrems:	
Par gabu	3 rēl. 50 lap.	Par gabu	2 rēl. 50 lap.	Par gabu	5 rēl. — lap.
" 1/2 gabu	2 " — "	" 1/2 gabu	1 " 50 "	" 1/2 gabu	2 " 50 "
" 1/4 gabu	1 " — "	" 1/4 gabu	— " 75 "	" 1/4 gabu	1 " 25 "

Numurs makšā 10 lap.; šatra adrešes maina 10 lap. Šubinājumi makšā 10 lap. par weenslejšigu šwalšu rindianu.

II. Rig. Krahj-Risdemu Sabeedriba

tagad atrodas

Sabeedribas pašchas jaunajā mahjā



Aleksandra eelā Nr. 12



(Dfirnawu eelu stuhri).

Veenam noguldījumus no 1 rubļa fablot un maksā 5-6 procentus; par telofču rehfinu 4 proz.
Noguldījumus ismaksā tuklit bes usteikšanas.
Išneef aizehnumus pret wehtspapireem, obligacijam, galweneekem un personigu drofchibu.
Darba laiks no 10-2. Telefons 1388.

W a l d e.



Sahrku magafina

J. Kiege,

Rigā, Aleksandra eelā Nr. 51.
Telefons Nr. 3763.



Biljardu fabrika

J. Kiege,

Rigā, Aleksandra eelā Nr. 51.
Telefons Nr. 3763.

Kaunuma, ahdas, siilitistās, pubfchla un dfirmuma flimibās it-deenas no plkst. 9-1 un no 6-1/2 9 w. No pulkst. 5-6 w. til damas un behrnus. Rigā, Marfalu eelā 8, tumu pee Grehzneeku eelas.

Dr. Machtus.

Dr. Kliorin,

ahdas an dfirmuma flimibās praktiseju wafarā Iļgezemā, Emwas eelā Nr.1, no pulkst. 4-8.

W. K. Kiessling,

Rigā, piano magafina,
E. Jehkaba eelā 8, blakus birstchaj.
**Fligeli,
Piano,
Harmoniumi,
Klaweeru spehles aparati,
Noschu tkapji**
tikai labakee fabrikati par mehrenam zenam.

Spezieli buhwapkatumus,

juntu papi, darwa, peernizu un wifas mahlderu krahfās, kehschu, galda un dezimal fwarus
wislehtaki pahrdod

M. P. Silleneeks, Rigā,

==== tikai ====

Terbatas eelā Nr. 7.

Ishetrapadsmitais gads

mahzibas wehtulem grammatwefchana, stenografija, kantordarbos, korepondenze, prakt. rehfinafchana un arminā. Prospektu peeufhta pret 7 kap. pastmarfu. Adrese: C. Перепутье, Б. Ръзвий Островъ № 29, Котора изданій Р. А. Кюке.

R. A. Knoke,

mahz. wehtuku isdewejs un furfu waditajs.

Peenemu ahdas, pubfchla un weneristno flimneekus sawā privatflimitā. Terbatas eelā Nr. 7 (ee-efa no Dfirnawu eelas), no plkst. 9-11 un no 5-8 un bes tam otredeenās no plkst. 7-9 wafarā.

Dr. J. Kraukst.

Kafijas ahtr-dedsinatawa
„NEKTAR“
peedahwā weenmehr swaigi dedsinatu un maltu kafiju par loti mehrenam zen. Ari nededsinatū-kafiju, fehju, zuku ru, u.t.t.
Leelā Aleksandra eelā 24.
Eeeja no Romanowa eelas.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peedahwā

eekschsemes un ahrseemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

stipru wihnogu wihnu 50 kap.

sefoschās filialēs:

Suworowa un Dfirnawu eelu stuhri,

Ielgawas fchofesjā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mescha eelā Nr. 4a,

Petschat tunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Rigas stuhri.

Spezial musikas rihku darbnizā,

==== Marijas eelā Nr. 23, ====



peenemu iigatawofchannu us jauneem, tā ari iřlabofchannu us wijadeem ragu un řihgu instrumenteem, it ihpafchi

leeleem automateem,

klaweerem un harmoniumeem eefsch un ahrpus mahjas, tā ari peedahwaju no jawa leelā krahjuma wijadus

ragus, wijoles, mandolines, gitares, balalaitas, gramofonus un to peederumus par wispeeejamako maksu.

Iřihreju klaweeres un zitus musikas instrumentus.

Augstzeenibā

P. Knospe.

Mahjas Weefis



Mr. 37.

Rīgā, 16. septembrī 1909. g.

54. gada gahjums.



Atradumu dubultība.

Wilhelm a Bölsches.

Katram eewehrojamam zilwešu darbam ir savs welninsch. So leelats schis darbs, so wairat ari welninsch peeaug par welnu. Ari atradumu un isgudrojumu wehsture tas arween spehlejis lomu. Wismas tas ka pasazina sehdejis muzas dibina un taisni pascha swarigata brihdi pasrah-dajis kahdu neweiklu glupibu. Bet ja tam wara bija pilnigi rotā, tas ari leelajam upuram usmauz maisu galwā. Kolumbs neraugot us sawu kauschu sadumpofschanos, nonahza Amerikā un ka winsch wisu sawu muhschu scho jauno Ameriku notureja par wezas Asijas austruma malu un tikai tadeht tur nonahza, ka weda lihdsi pilnigi nepareisu karti, kuzā Japana bija pahrzelta us Kalifornijas geografisko gultni, tas bija wehl neweiklats welna isgudrojums. Diwi ziti pirmās schkiras atradeji tur pateescham krita, tur winsch tikai klupa. Droschskridigais spaneets Torrešs 1606. gadā neisdarja to swarigato geografisko atradumu, kahds pehz Kolumba wehl bija eespehjams, proti neatrada Australiju, tadeht ka taisni watejam azim pabrauzja schij semei garam. Winsch nahza no austrumeem, no Deenwidus juhras, wineem tā tad taisni wjadseja peebrukt malā pee zeetsees; welnens nu wina isweda zaur schaurumu, kas atronas starp Australiju un Saun-Wineju; pascha swarigata brihdi tas redseja few pa kreist pazekamees silus kalna galus, kas bija Sorka rags, Australijas seemeta gals; winsch to redseja, bet notureja par neeewehrojamu salu un aishrauzja garam. Drihsā laikā notiks peeminas swebhti ne masal droschskridigam Sudsonam (Hudson), kuresch droschi ween taisnīs to eeweh-rojamato geografisko atradumu, proti Sudsona juhras lihzi. Tomehr scho atradumu dabuja sinat tikai no wina deenas grahmataš, kuzā schis leelais darbs eerakstits pats pehdejais. Pehz tam, kad tas bija notizis, wiskam notika tas pats, kas Kolumbam gandrihs bija notizis: wina matroschi sadumpojās un wini schini uhdens tukfneš us kahdas schalupes

paschu nodfina no kuga juhrā; par wina nekas wairs naw dširdets. Is jaunakeem laikeem koti pamahzofschs gadijums par Aleksandru fon Humboldtū un wina kahpschānu Eschim-boraso kalnā. Winsch ustahpa us ta wisaugstata kalna pasaulē, zil augstu pirms wina wehl neweens zilwešs nebija kahpis. Schis rekords ari peenahzigi tika zeenits. Bet wehlat israhdijs, ka Eschimboraso nebuht naw augstakais kalns pasaulē, pat ne Deenwidus Amerikā. Tad tika kon-statets, ka pat us Eschimboraso tas wehl ne trescho datu nebija tizis til augstu, zil pats bija domajis; wina dšihw-fudraba barometris nebija bijis kahrtiba un bija wina maldinajis. Schini gadijumā welnens tur augscham sawās intrigās droschi ween huš jutees deesgan droschs. So taisni kahds pat atgadijums ar nepareisu augstumu mehro-schānu us nepareisa barometra pamata us schi pascha Eschimboraso notizis gandrihs trihsdesmit gadus wehlatu franzusti Busingolam (Boussingault). Dubultiba tā tad ir fatira rotata, kas flehpias aļ leeleem atradumeem. Bet schi dubultiba atsewischtos gadijumos wed us paschu leetu, kas mums wiseem wandas pa galwu.

So wina jau kaut kas pamatos, kas naw nemas til kauns. Sawā dšihwē, ka sinams, mehs pasrah-dajam pus-lihdi eewehrojamu flaitu mulkibu. Zil nelaba ari schahda atfina, tad tomehr ar gadeem ari apmeerinamees, ka wifas schis mulkibas, kuras esam pasrah-dajuschī slepeni sawā kambariti, tā leelas, tihri individuali, apmehrām weenā laikā ar mums pasrah-datas ari no ziteem wina slepenos kambarifchos tahdā pat kahrtā. Mehs wif esam weena laika un lihmena behrni, kas wif klupam pahr weenu un to paschu atmeni. Ja ari tam peemiht kaut kas apmee-rinoschs, tad tatschu tam ir ari sawa otra puse, kuzā naw til labi flslofiski isskaidrojama. So ari tāpat muhsu derigee un eewehrojamee darbi un isteizeeni wehl bes mums

teel lihdft daritti no daudseem ziteem. So tahds paralelisms kahds mulkibās, walda ari pee gudrām eedomam. So du-bultiba pee leeleem atradumeem naw, kà teel peenemts, tikween kà wehsturišs atgadijums; ta ir zeeschs likums. Kad situazija lihdft sinamam mehram nobreedufe, tad ari sinamam idejam un domam japarahdās lihdsteku, sinami zett jamehgina no wairakām pufem, ja pat sinami ne-jaufchi gadijumi eejauzas leetā kà fawa weida nepee-zeefchamiba.

Ko Kolumbs toreis ar tikdaudš energijas kà „weenigais“ isweda zauri, tas ta brihšča liktena lehmumā karajas jau tā fakot deedstina galā. Winaš dewās tikpat stuhrgalwigi us reetumeem, zif stuhrgalwigi portugaleeschi dewās us austrumeem. Bet zif pilnigi fawadi tas isfkatijās! Reetumos atradās Amerika. Portugaleeschi gribeja tikpat us austrumeem ap Labās Beribas ragu. Kolumbs ir drufzja preefchā; tik ween leels laika sprihdīs kà pahra gadu jau daschakahrt neko neistaiša. Kad winaš tur nonah, portu-galeeschi jau ari tiktah kà paradufchi tikt apkahrt ragam. Bet pee tam wina usturas us beswehja apgabaleem pee Ginejas. Wina ekpedizijai no tureenes wajag iswairitees. Wasfo de Gama to isstrahdā jau kà instrufziju. Bet lihdft ar to noteel eegreeschanās leelajā ekwatora juhras straumē, kura džen no Afrikas us Brasiliju. Ar ta laika kugeem instrufzijai wajadseja nowest pee ta, kà portugaleeschu Raga apbrauzejeem pret fawu grihu wajadseja nonahkt pee Brasilijas krašteem. Tas ari noteel Kolumbam wehl dšihwojot zaur Kabralu. Bet tas wareja jau notikt zaur pašču Samu, tā tad starpbrihdīs starp abām Amerikas atrafchanam famasinajees us fefcheem gadeem; tas buhtu warejis notikt ari Bartolomejam Diasam wina Afrikas brauzeenā 1486. gadā, tad winaš buhtu aisseidsees Kolumbam preefchā. Un ja nebuhtu isdeweess ne spaneescheem, ne portugaleem, tad drofchi ween Ameriku buhtu atradufchi angli. Leeta bija weentahrschi fahkufe ritet un wina wairs newareja faturet. „Augkt triht no kokeem weenā un tai pašchā laika wairakos dahrsos“, Götthe isfazijās kahdā rakstā par atradeju laikmetu . . . Taisni Götthe bija peedšihwojis, kà dubultiba netik ween kà pee atradumeem, bet istrappas pat pee neswarigakeem gadijumeem un nowed pee jauneem atradumeem. 1790. gadā Götthe it nejaušchi pee kahdas pastaigafchanās Wenezijā usgahja kahdu faberstu aitas galwu un sibena ahtrumā tam eefchahwās prahtā, kà kausš buhwets no wairakeem pahrwehrsteem ffreemekeem. Winaš tomehr leetu wehl nenodewa atklastibā. Sefchpadfmit gadus wehlat Džens zefodams pā Harzu, useet pee kahda weentufa mešča zeta breescha pauri un winaam sibena ahtrumā eefchaujās tahdas pat domas galwā: kausš ir pahrwehršts ffreemefu kauls. Džens dara fawu atradumu sinamu; Götthe pee gadijuma aifrahda us fawām pirmteescham; no Džena pufes wifam tam seko nejaukt wahrdi. Publiska wehl fchaubas, jo neweens negrib tizet, kà war notikt diwi tik glufchi lihdftgi gadijumi, tomehr Götthes peedšihwojums wehl tagad it fkaidri peerahdams no wina wehstulem, kas rakstītas 1790. gadā. Wehl buhtu jaaisrahda, kà ari anatomis Franss jau ihft pehž Götthes datuma tāpat isfazijees par ffreeme-

kaula teoriju; fchimbrishšam mehš sinam, kà tiklab Götthe kà Džens, leetifchki nemot, pee faweem galwas kauseem isgahjufchi no nepareiseem pamateem un kà fcho teoriju wehl daudš wehlat pareifti nostahdija kahds zeturtais, proti, anatomis Gegenbours, un wehl jau ta nekahdi naw galigi noslehgta. Bet wistrakais, atteezotees us dubultibu un tri-jadibu peeder astronomijai. Pirmos faules plantumus weena gada starpbrihdī (1610. lihdft 1611. g.) atradufchi weens no otra neatkarigi Fabrijija, Scheiners un Galilejs. Pirmais leetu tuhdat nenodewa atklastibā, tadeht kà gribeja pehtit tahkat, otrais neufdrofchinajās tuhdat nahkt klajā, tadeht kà tas nestahweja Aristoteka rakstos un tā beidsot isnahja leels strihdīs starp Scheineru un Galileju, kurfch bija w:ens no fanatistakeem fawas pirmmahzibas aif-stahweem, bet arween pats tika joprojam bihdits us diw-kahrschibu. Ari Jupitera mehnescha atrafchana fchahdā garā pee wina strihdiga. Pee planeta Uranus welnens atkal fpehleja tahdu pašču joku, jo pirms wina ofzialās atklahfchanas no Herschela pufes astronomis Lemonje to bija jau fkatijis kahdas reifas diwpadfmit, nemas no faweem registreem nemanidams, kà atronas ta leelakā atraduma preefchā, kahda jauna planeta. Ap 19. gadu fntena fah-kumu bija pahrleezinati, kà starp Marsu un Jupiteru wajag atrafstees wehl kahdam nepafstahstamam planetam. Sastahdijās kahda pehtneeku fabeedriba, kura tā fakot dewās us medibam. Preefchneeziba ar wehstuli fchis leetas deht ari eeluhgufe Biatschiju Valermā. Kara laika deht fchi wehstule palika drufzin ilgal zekā. Taisni fchini kritiskā brihdī fchis pats Biatschijs, kuram nebija ne jaufmas par kahdu wehstuli un beedribu, atrada pee kahdas it nejaušchas swaigschau kon-troles meketo planetu zerefu, kura fawā debefu eezirni gan no ta laika dabujufe wairak nekā kahdas 600 mahsas. Neptuns, kas ari pirms tika isfehkinats teoretiski no Uranus zeta trauzejumeem, ir weena gada laikā diwas reises ne-atkarigi fawā ihstā weetā isfehkinats un ari pateefcham atrafš.

Pehtifchanai pašchāt zaur fchahdeem dubulteem waj trihtahrscheem apdrofchinajumeem ir zehlees tikai labums. Leeta zaur wairakeem usbruzejeem tadeht pamatigati isfmelta. Waj nu faules plantumus aprakstija tahds eewehrojams finatnistkas metodes meistars, kà Galilejs, waj tikai kreetnais jesuitu paters Scheiners, kuram bija no Aristoteka bail, ja neatrada tur preefchā fawus atradumus, tas teefcham mas no fwara. Ihstā pirmatnejiba te war buht tikai fhta blakus leeta, lai fawā finā ufturetu wehsturifto apfinu. Atteezotees us fiftkalifto pamata likumu par energijas uftureschānu ir strihdīs par pirmatnejibu starp trim tik eewehrojameem wahrdeem, kà Dschauls (Joule), Roberts Meyers un Helmholtzs. Zif weenaldfiga fche nu fchiru starpiba starp atradejeem pret faktu, kà fchini leelā pahrgrossibā atteezotees us jaunlaiku dabas pehtifchanu strahda-jufchi lihdft trihs tik stipri fpehti! Pateefchā fchis leelais darbs leetpratejeem toreis atradās koti tuwu. Neleetprate-jeem gan ne. Mayeram wajadseja to peedšihmot, kà nerwu ahrsis, kas wina dšeedinaja, wina ideju it kà kufiba waretu pahrwehrstees fpehtā, eefkatija par fmagu flimibas fchini.

Neleetpratejs ſchahdos gadijumos neſpehji nojauſt, kaſ paſi-
nejam jau ir tuwu, tā ſalot, azu preeſchā. Kaſ par
fareſchgitu buhſchanu toti daudſeem wehl ſchimbrihſcham ir
diferenzialreſhki; pat par winau atraſchanu reiſ bija ne-
gantſ dubultibaſ ſtrihds ſtarp Neutonun un Leibnizu.

Bet ka pirmatnejiſas ſtrihdi pateeſcham ſtarp ſinat-
neekem no laika gala atraduſcheeſ ſeedoſ un lihds ſnamam
mehram wehl tagad uſſeed, tam ir par pamatu kaut kaſ,
kaſ ſakriht taiſni ar wiſaugſtako ſinaſchanu praſk. Muhſu
zilwezigai pehtneezibai wajag ſinama zilweku materiala.
ſawā ſinā iſleekas, it kā preeſch tāſ wajadſetu tikai it
kluſu pazeetigu, paſchaiſleedſigu regiſtreſchanaſ zilweku, kuri
wiſu ſawu muhſchu kā kreetnee ſeſch pee ſawa galda un
ſtrahda. Ari ſchee zilweki pateeſcham toti wajadſigi un
zeenijami. Bet pehtneezibai tapat wajaga wehl kaſda
gluſchi zitada zilweku tiſpa. Tai wajaga darbigus zilwekuſ,
kuri tamlihdſ pahſpibletti fantaſtijaſ zilweki lihds pat
monomanijai (ahſprahtiga peekerſchanaſ kaſdai leetai).
Zilwekuſ, kureem winau fantaſtija uſſpeeſch ſugeſtiwi kaſdu
ſnamu nedſirdetu mehri, kuru lai ſaſneegtu, tee tad at-
tiſta netizamu weenpuſſigu energiju. Schim tiſpam ir
kaut kaſ radneeziſkſ no leeleem ſporta zilwekeem. Katrā
ſinā taſ ſpilgti iſſchēras no klua regiſtreſchanaſ zilweka,
kaſ eſhē preeſch ziteem. Winſch zihnaſ preeſch ſewis, ir
godkariſgſ, waldiribaſ kaſrſ un neſaudſigſ. Bet pee tam
taſ ari ſpilgti iſſchēras no reſhkinataja, naudaſ kariſga
pelnaſ egoiſta. Winſch arween gatawſ upuret wiſu ſawu
mantu ſawai ſporta kaiſlibai. Zhiſtaſ dſimuchaiſ naudaſ
zilwekſ winau no paſcha ſahka gala iſſmehiſ un noturejiſ
par fantaſtu. Lai nopelnitu naudu, tad taſtchu preeſch
tam naw jaleek uſ ſpehli ſawas ribaſ uſ gaiſa brauſchānu
un polu atraſchānu! War runat par ſportu ko grih: beſ
ſchi tiſpa zilwekeem pat nopeetnaka ſinatne nebuhtu wehl
ilgi tur, kur ta ſchimbrihſcham atronaſ. Schee zilweki,
kaſ atteezaſ uſ winau energiju ſekojot reiſi ſpauſtam
mehri, ir taiſni zilweku darbibaſ ſpehjaſ augſtaſaſ
galotneſ. Neſamaſajami tee ir, ja kaut kam ir ta laime
buht winau ſporta lauka. Un pehtneeziba, par wiſam zitam
geografiſkā, ſcho laimi ari baudiſuſe — ar pateizibu.
Schahds rakſturikſ wilzeenſ naw ſaſtopamſ tik ween kā
pee darbiga geografiſkā zilweka; taſ iſtaro no it wiſu
leelako dabaa pehtneeku waibſteem, jaunu zeku mekletaſu
un zelma lauſeju. Tomehr ſcheem traſajeem zilweku gara
ſtrehjejeem ari ſawi niſi. Winau temperamentā peemiht
wairat no mahſteneeka, nekā no pirmatneji ſinatniſka.
Winſch dſihwo weenā reibumā, ſawas perſonibaſ leemāſ.
Winſch nizina dubultibaſ likumu, muhſchigaſ atkahrto-
ſchanaſ, netiz tam, bet kad tāſ winau tomehr tuwojaſ,
taſ eekch tam eerauga perſonigu perſidiju. Demonikſkaiſ

wina perſonā, kaſ tamlihdſ ari wina ſpehka awotſ, ſajekaa
pret ikweenu konkurenzi. Gewaditſ ſinatneſ ſchagonā
(iſloſhē), taſ te deemſchehl manto wezaſ biſmanu gudribaſ,
kuraſ pirms ar puhlem jaiſnihzina, beſ tam wehl netiku-
muſ, kā ſkolmeiſtarikſu teepſchanaſ grih paturet arween
taiſnibu, neprahitigi lamajaſ un eerauga ikweenā ſawā
ſinatniſkā preteneekā praſtu krahpneeku. Pee tam ari beſ
kaſda ſauna nodoma taſ paſtahwigi leetaſ pahſpibletti. Ta
naw wiſ apſiniga krahpſchana, bet pahragra ſpreeduma
nodofchana, fantaſtija par leetam — breeſmāſ, kaſdāſ aiſ-
ween atronaſ ſtipree, darbigee zilweki. Kaſ atteezaſ uſ
indiwidualitati, tad tee ir pehrleſ no zilwekeem, bet nepa-
zeetigi tā jau traſee ſtrehjeji.

Sau gadu ſimtenuſ un taiſni ſinatniſka pehtſchana
peekopi ſcho brihniſchko darbu, waldirama un audſinadama
ſcho tiſpu, kaſ winau jau no ſen laikeem tik leeliſti palihdſ.
Leela ſkolotaja, objektiwitate, paſchaiſleedſiga nodofchanaſ
kaſdam zilwezeſ mehri, luhko ſawuſ meſchonigaa darbigoſ
behnuſ pazelt, padarit ſmaltaſuſ un tikumiſkaſuſ! Kaſ
atteezaſ uſ materialu, tad ta winau wairat waj maſat tuſ-
ſcham ſportam dewuſe jau beſ gala bagatigaku ſaturu.
Tagad ta, uſlabodameeſ pee tam pate lihds mehgina teem
notriht winau praſtaſ blatuſ parahdiribaſ. Un kaſda wehl
ir ſchi ſkata kleegſchana un naide par pirmatnejiſaa teeſcham.
Galileja laikoſ taſ pee leelatajeem gareem wehl bija patſ
par ſewi ſaprotamſ. Schimbrihſcham mumuſ wehl ir kaſdi
paraugi. Bet winau wairat naw uſſtahdami par likumu.
Darwinam, kurſch no tiſtra krahpſchanaſ ſporta pahraghja
maſ pa maſam uſ noſkaidrotaa ſinatneſ darbiga zilweka
zehlo tiſpu, winau ſlawenā waiſlaſ iſlaſaaſ teorija jau kopſch
daudſeem gadeem atradaſ galwā un weſeloſ peeſhmu
kalnoſ. Te dubultibaſ welneſ jaunajam Walaaſam
(Wallace) leek nahkt uſ kaſdam pat domam un nodot par
to Darwinam preeſch klajā laiſchanaſ rakſtitu manuſkriptu.
Ne azumirkli neapdomajeſ Darwinſ grih ſchim jaunajam
zilwekam dot preeſchrofu. Tikai winau draugeem iſdodaſ
to peerurat tamlihdſ laiſt klajā ari druſhzi ko par ſawam
ſtudijam. Pirmatnejiſaa ſtrihda weeta nu mahzito paſaule
peedſihwoja pilnigu weenprahtibaſ ſtatu, ka abi wiſri roku
rolaaſ paſludinaja ſcho jauno ſinatniſko domu it wiſeem
laikeem. No tam zekaa ſtarp wineem abeem draudſiba uſ
wiſu muhſchu. Walaaſ patſ wehlat pee katra gadijuma
atſiht Darwinu kā meiſtaru . . .

Schiſ teizamaiſ peemehriſ mumuſ leek nopraſt, ka tur
naw nekahda ſaudejuma, ja darbijaſ zilwekſ tur kaut ko
zeekchi ſawas perſonibaſ pilniba; winſch tikai zaur to
ſtiprina ſawas perſonibaſ etiſko ſpehku un eeet ar to pil-
nigi ſinatneſ rahmi.



ſchās diwas dwehfeles zihnijās, kamehr opofizija uſwareja. Un nu ſahkās til noſodamas kengafchanās, til neapdomigas perſonigas leetas, un til ihfredſiga politika ſchini leetā, ſahda wehl nebij redſeta latweeſchu wiſpahrejās leetās. Dpoſtizijas awiſchu laſtaji tika no ſawām awiſem tihri apwainoti un ja muhſu tautā wehl nebuhtu toti dauds tahdu laſtaju, kaſ laſa tikai weenu awiſi, bet nedabun ſſaidribu no otras, tad notiktu ſtrauja, ſtipra un pelnita prahtu mainiſchanās ne par labu ſinamām awiſem.

Otra tahda leeta ir dſeefnu ſwehtti. Ari ſche „ſaunā Deenas Lapa“ — gods wiſai — oponefchanā un gahniſchanā wina palikuſt uſtizama „Wezai Deenas Lapai“ — ſchi awiſe tuhlin nehmas gahnitees un katrs beſpartejigs laſtajs redſeja, ka ſche neruhp tautas leeta, bet gan zihnas ziti inſtiakti jeb ſemi ſpehti. Un waretu ſajit, ka ja wezais „Rigas Awifeſ“ waditajs liktu ſaweem laſtajeem un latweeſchu tautai preeſchā „ſauno Deenas Lapa“ eeſtattit par ſawu dabigo wadoni, ari tad ſchi awiſe opponetu, jo taſ nahf tatſchu no eenihdetas ſpalwas.

„Dſimtenes Wehſtneſi“ atkal zihnijās meermihliſiba un wahjiga opoſizija, kamehr pehdeja iſſchahwās zauri. Bet pehz pehdejo deenu jo ſwarigām ſibmēm, ſchi opoſizija opoſizijas deht jeb tā wina ari waretu ſaukt — zihniſch pehz pirmsdſimtibas „tautas wadiſchanā“ ſahf ſchlukt un mehſ zereſim, ka til ſwehtai leetai, kuzai jau tauta paſtawojuſt ſawu peekriſchanu ar beſmaj puſtreſcha tuhſtota dſeedatajeem, un to wehl ik deenas dara, ka ſchai leetai wezee „Dſimtenes Wehſtneſcha“ lihdiſtrahdneeki pratis peegreest daſchas karſtakas galwas. Sawās runās un rakſtos mehſ nereti ſſandinam weenprahtibu, bet kad mums ſchai weenprahtibai janes ſawas eedomas un ſihſee untumi uſ alkara tad beeſchi wahrdi neſaeetas ar darbeem. Naw jaukata paraduma, ka ſawus wezafus zildinat, naw ſwehtigaka likuma, ka ſawus preeſchgabjejus godā turet. To „Dſimtenes Wehſtneſis“ dara miruſcho tautas darbneeku un zitu gihmetnes ſneegdamſ ſawās awiſes ſlejās. Bet naw ari leelakas paſchjeeniſchanas, ka zildinat toſ dſihwos wezafus, kuru klehpt mehſ eſam iſauguſchi neween ka kruſidehlt, bet ari tautas leetu ſinā. Tadeht praſams, ka wairaf paſchjeeniſchanas raſtos jaunakās galwās. Skola gan dod burta iſgihltibu, bet ſrds iſgihltiba meklejama dſihwes pawedeenos. Kahdu zeenibu tagadejee jaunakee wihri war gaidit no teem, kuzi ſchobrihd guf wehl ſchuhpuli, ja wini paſchi naw zeenibu dewuſchi wezakeem tautas wihreem, weenalgo, waj beſkluhdaineem waj pehz jaunekku domām kluhdaineem? Kahdu zeenibu war gaidit no tautas, ja zeenibu nerahda uſ wezajeem tautā.

Es leeku weenu leelu daku tagadejo notikumumu uſ to pagiru rehſina, kuzas ir eeraduſchās pehz peektā jeb trakā gada, kad dauds prahteem uſwilkās wirſu mahkonis, ka azij nags. Bet kad ſcho nagu iſgreesch, tad newajag domat, ka taſ newajadſigs. Redſigi netikſim, ja ſawu wainu neiſahſteſim ar droſchu un weiklu greeſeenu. Un ja mums paſcheen roka nezetās pret ſawu kaiti, tad lai nenemam

ſaunā, ja ziti to dara. Laikam tatſchu dſihwē ruhdttee redſ tahlak un wina apzirknos ir ſakrahti dſihwes praſchanas graudi wairaf nekā jaunakeem gada gahjumeem.

Neuſbudinaſtimees ſtingru walodu dſirdot. Statifimees, waj runa nahf par labu muhſu tautai. Runaſim ka domajam, darifim ka runajam. Bet ſawu domafchanu ruhdiſim, nokaudami ſihkus un patigus inſtinktus.

Es ſlehdſu ſawu ſinajumu ar ſtipru zeribu, ka nahfoſchā gada ſinotajs par muhſu tautas leetam warēs ſapulzeteem rahdit gaiſchu glesnu par ſwehtibu muhſu tautai“.

Til tahku Woldemara Teikmana kungs. Sabrihnas, ka ſwehriņats adwokats W. Teikmana iſg naw atradis nekahdas ſtarpibas ſtarp „Latwiju“ un „Rigas Awiſi!“ Wina azis ſtarp „Rigas Awiſi“ un „Latwiju“ naw wairaf ſtarpibas, ka weenu drukā Suworowa eelā, bet otru uſ Architektu eelas ſtuhra un warbuht, ka weenā jehdſeeni par politiku un deenas jautajumeem iſteikti ſtingrafi, otrā mihtſtati un nenoteiktati. Ja adwokata kungs ſtarp abām minetām awiſem pats newareja atrast nekahdas ſtarpibas, tad wiſch par to wareja apwaizatees pee ſawa meiftara Fr. Weinberga iſga. Wiſch tad redſetu, ka Fr. Weinberga iſg „Rigas Awiſi“ paraſta ikdeenas, bet „Latwiju“, taſ famehrā dauds liberalaka ſatura deht, wiſch, ſchaubamees, waj paraſtitu weenu weenigu reiſi gadā. —

W. Teikmana iſg, ka „Rigas Awifeſ“ akzionars, laikam wehlebamees, lai „Rigas Awife“ un „Latwija“ buhtu „weens“, „Latwijā“ ar laiku wairs ari til eeraduſjis „Rigas Awifeſ“ atbalkſ, lai gan pateekbā ſtarp abām awiſem paſtahw leela plaiſa pamatuſſtatu ſinā. „Rigas Awifeſ“ tendenze ir zaur un zauri konſerwativa, „Latwijas“ turpreti liberala, daſchos jautajumos pat ſtipri radikala, lai gan naw leedsams, ka „Latwijā“ ſchad tad parahdas pa rakſtam, kaſ ar awiſes zitadi brihwo pamatwirſeenu nekahdi neſaſkan. Schee rakſti, leekas, nahluſchi no awiſes daſchu akzionaru puſes un redakzija, rahdas, toſ naw warejuſe atraidit. Tā „Latwijā“ rodas neſaſkana wirſeena. — Bet ar preeku jakonſtatē, ka „Latwijā“ nodrukati dauds toti kreetnu ſinatniſku apzerejumumu, ihpaſchi dabas ſinatniſku, tautſaimneeziſku, ka ari un jo ſewiſchki par agrarjautajumeem. „Latwija“ ſtarp zitu ari plaſchi atſtaſtija muhſu zeen. laſtajeem paſiſtamo eewehrojamo Dr. Abdolfa Agthes darbu „Laukſtrahdneeku ſahkums un ſtahwoklis Widſemē“, „Rigas Awife“ ta nedarija un no ſawa ſtahwokka ſchim rakſtam ari newareja peekriſt, ka to darija „Latwija“. Waretu uſſkattit weſelu rindu rakſtu, kuzas „Latwija“ atſtaſtijuje teem peekriſdama, bet „Rigas Awife“ aplarajuſe. Sinatniſku rakſtu ſinā „Latwija“, to pee ſchā gadijuma negribam atſtaht neuſſwehrtu, muhſu deenas awiſchu ſtarpā eenem wiſadā ſinā p i r m o weetu. Schai ſinā wina ſtipri pazekas par wiſam zitām muhſu deenas awiſem. — „ſaunā Deenas Lapa“ pehdeja laikā kluwufe dſihwaka un interesantaka nekā ta bija wehl neſen atpakaf.

Kuka pirmais preekšchlafijums par wina seemeta pola zelojumu.

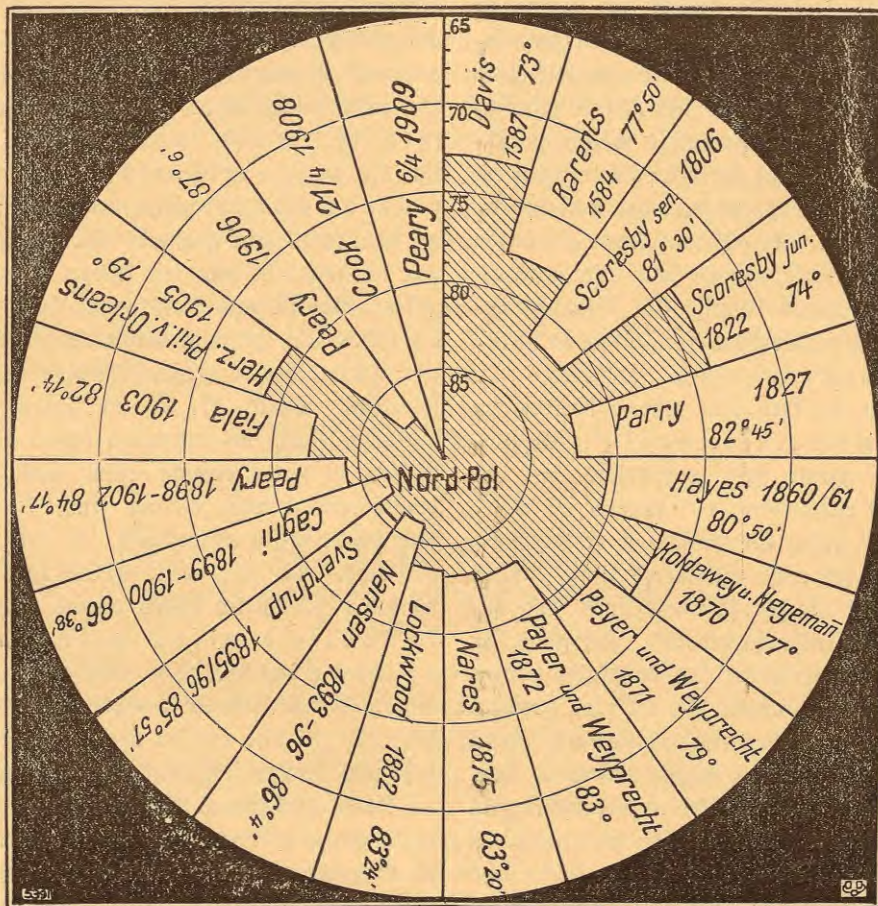
Lihds ar Dr. Kuku no seemeteem atgreesufes ari us Giropu ar kugi „Hans Egede“. Grenlandes sinatniska ekspedizija Stolberga un de Kerwena (Querwain) wadiba. Awise „Tag“ telegrafiski sino par pehdejo nejauscho fastapšanas ar Kuku un ari scho pehtneeku paschu usstatus schini leeta. Awise raksta schahdi:

Kopenhagenā, 5. septembrī. Sina par seemeta pola fasneegšanu muhs nekur labaki nebuhtu warejuse fasneegt, ta Meschoniga Sermitletfjorda (juhras lihfscha) gala Seemeta Grenlandē un taja azumirkli, kad taifjamees spert kahju us eefschemes ledus tulfnescha. Rajatmans, kam wajadseja fanemt muhsu pehdejos aishahdijumus Storasakas kolonijai, atnesa diwas ihfas rindinas, ta 21. aprili 1908. g. kahds Dr. Kuks fasneedzis seemeta polu. Mehstoreis nedomajam, ta schi sina titai pehz mehnescheem wehlat tiks sinama kulturas pafaulē, un ta Grenlandē fastapšimees personigi ar paschu Kuku un wina pawadishin atpatat us Giropu.

Pirmais personiskais eefpads, kahdu no wina fanehmām, kad faradamees kopā Egesmindē, bija toti labs. Kuks ir 43 gadus wezs, staltu, puslihds leelu stahwu. Us platajeem plezeem gudra galwa, fwaiga gihmja krahfa, kupli gaischpeleki mati un filas azis leezina, ta tas zehlees no germanu zilts. Kuka wezati ari pateescham zehlfchees no Wahzijas: wina tehws Kochs bija ahstis no Hanoweras, wina mahte, kas toti jauna atnahza us Ameriku, bija no Frankfurta apgabala pee Mainas. Tas isffaidro to, ta Kuks runā toti teloschi wahziski, bet stipri deenwidus wabzu isloffnē. Kad tas Egesmindē mums nahza pretim timiakā, Grenlandeschu bluhse un rona sahbatos, juhneeku zepuri galwā un bes leekām zeremonijam ar mums laipni apfweizinajas, winsch us mums atstahja toti labu eefpaidu, tapat ari us klastefoscheem daneem. Ar mums winsch no pascha sahhta gala farunajas pa wahziski. Kuka plastiski isteizeeni fa-

riht ar tahda wihra dabu, kas pat tats gruhstafos apstahkos leetas reali un ar aukstām asnim apspreesch un pehz tam rihtojas. Pee wina nostahsteem beeschi ween parahdas spehzigs humors, kas apstina par fasneegto, usfwer titai jautro pusi teem tihdauseem pahrdshwoteem kritiskeem stahwofteem. „Tagad mehš fmejamees,“ tas wairak reisas fazija, „bet diwas gadus no weetās mehš nemās nesmejjamees.“ Kuka zelojums bijis tit bihtams, ta to war stahdit wismas blakus Nansenam. Kuks isfazija zeeschu un faprotamu wehleschanos, titai par Nujorku laist klajā sinas par sawu atklahjumu un ta tad ari no ostas pilfhehtas

Lerwikas us Schetlandas falas, peeturas kugis Kuka dehst peeturēja, pats pehtneeks sinoja pirms sawai feemat, tad „Nujork. Heraldam“, tad starptautiskas polarpehtneezibas komishjas presidentam Lafontam (Lacoint) Briselē. Ditadi bes tam wehl Seemē Grenlandes inspektors, kas ari tapat atradās us twaitona „Egede“, pasinoja par leetu geografiskai fabeedribai Kopenhagenā un zeetsemes ledus eefpidizijas wadoni Kerwens un Stolbergs geografiskai beedribai Berlinē. Wisam zitām sinam us kapteina zeeschu aishahdijumu bija japa-



Zihna dehst seemeta pola.

nebrihsteja minet Kuka wahrdu. Tadeht wehl jo leelaka interese, kad ar pehtneeka peekrischanu darām sinamu wina pirmo preekshlafijumu par scho zelojumu, to tas tureja 29. (16.) augustā kuga pasascheereem un ofizeereem, kas tad wehl teef papildinats ar daudseem personigem pasnojumeem. Kuka nodoms sahkmā bijis farihtot us kahda amerikānu mezenata Dschona K. Bredlija (Bradley) rehkina eefpediziju, lai idaritu starp eefmoseem etnografiskas studijas. Kuks nopirka kahdu schoneri, ar kuru winsch un Bredlijs nodomaja arktiska apgabala palikt titai trihs mehneschus, bet prowijanta tam bija lihds preeksh 18 mehnescheem. 1907. gada wasarā kugis atstahja Gloucestera (Gloucester) ostu Mesatschusetā (Massachusetts).

Ekspedizija nonahza labi lihds Smita juhreas ņĥaurumam un israhbijās, ka Etas eskimoseem isdewigas wasaras ņwejas deht bija pahrpilnam usturas lihdsjeku un ari daubsums funu. Tā tad tika septinas ņmits juhdses no pola, toti ahrfahrtēji isdewigs zilweku un funu materials preekņĥ garata kamanu zekojuma un bes tam ari wehl us kuga bija wiņĥ wajadņġee instrumenti, drehbes, prowijants un zits nepezeesĥamais. Tik isdewigu gabijumu pola ņafneegņĥanai Ruks negribeja palaiņĥ garam neisleetotu un israhbdaja planu dotees turpu pa tahdu zeku, kas wehl nekād nawiņmeġginats, proti eet wiņpirms pa Reetuma Elismeras (Ellesmere) semi un no tureenēs apmehram sem 97. reetumu garuma grada ņafneegt polarjuhru. Wiņam bija isredse, pirmfahrt, tur fastapt isdewigus ledus apstahktus un oirkahrt, ja ari neisdotos ņafneegt polu, tad tatsĥu ispehtit kahdu wehl nepastahstamu apgabalu. No kuga wiņĥ wajadņġgais tika ņaneņĥs us semi un no prowijanta kasteem uszelta pat masa mahjina, kura Ruks pats dņĥwoja un pa seemas laitu kopā ar eskimoseem isdarija wiņĥs wajadņġgos darbus, pagatawoja timiatas no lapņu ahdam un apawus no ņaku ahdam, tāpat ari biņĥas no lahtņĥu ahdam. Septembrē kugis bija aisbrauzis atpakaļ us mahjam. Ruks mums stahstija, ka Etas eskimoseem it ņewiņĥĥi zaur Pirija ekspediziju eņot jau preekņĥstats par pola mekleņĥanu, kuru „kaotluneti“ t. i. ņwesĥee meklejot. Polu, ap kuru pehĥ pehdejo isteikumeem wiņĥ greesĥas, tee noņauĥ par „leelonaġlu“. 19. febr. 1908. gadā, kad ņaule pirmo reisi parahbdijās pee awahrsĥna, Ruks ar 10 eskimoseem, 107 ņuneem un weenpadņmit kamanam dewās pahri Smita juhreas ņĥaurumam un pehĥ diwām deenam ņafneedņa Elismeras semi. Kahds no kuga laudim, Fransĥ, kursĥ ņahkumā Ruku bija pawadijis, pehĥ mas deenam aisġahja atpakaļ. Zekojums tika toti kawets zaur ņemo temperaturu, kas dasĥfahrt noņrita lihds 63 gradeem Zelfija sem nulles un ari zaur garajām naktim; bet pirmajā laikā pahrguleja naktis toti gresni diwās ņneega buhdās. Elismera ņemes austrumu data eskimoseem wehl nebija pastahstama, bet reetuma data zeka wirseens bija it labi ņinams. Tur ekspedizija atrada ari toti bagatigu medijumu. Tahdi tad ņafneedņa polarledus malu pehĥ tam, kad us Heibergas ņalas wehl trijās weetas tika eerihktotas noliktawas.

Tagad nu Ruks atlaida ņeņĥus no eskimoseem un dewās ar pahrejeem tņĥetreem un 44 ņuneem pa polarledu us seemeeteem. Seņĥdesmit juhreas juhdses no Heibergas kraņteem tas ņuhstija atkal diwus wihrus atpakaļ un patureja tika diwus — tos wiņkreetnakoņ: Itueisutu, „to wihru, kam laba ņagremosĥana“ un Awilahu — „maso ņarkano;“ abus tika diwidemit gadu wezus. Bes diwām ragawam pee ekspedizijas palika wehl 26 ņuni, kā ari usturas lihdsjekki preekņĥ 80 deenam, fastahwosĥi no kaltetas gatas un ari druzis tehjas, zutura un „ĥehņa“. Pehneeteem bija ari kopņaleekama ņehġeYdrahnaņ laiwa tņĥetras metrus garumā un 1½ metrus platumā, kuras koka datas tamlihds bija ari ragawu fastahwdatas, kas ekspedizijai wehlat isdarija neapraņĥtamus patalpojums. Lihds „leel-

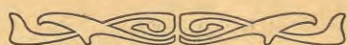
lajai plaisai, kura polarypehtneeteem labi pastahstama un atronas sem 83. seemeka platumā grada, kur ta ņĥĥir zeeti us weetas guņosĥo ledu no staigajosĥā, Ruks ar ņaweem pawadoneem par deenu zaurmehrā tika us preekņĥu diwidemit juhreas juhdses. Paņĥai plaisai, pee kuras Pirijs bija ustawejees tņĥetras nedekas, pa jauno usņalusĥo ledu tika laimigi pahri bes leekām grehtibam. Starp 84. un 85. gradu seemeka platumā tee eeraudņija ņemes, weenu us deenwideem, apklahtu ar ņĥĥuhdoneem ar pezi lihds ņeņĥi ņmits metru augsteem kalneem un weenu us seemeeteem, kas tapat pahrklahta ar ledu un ņneegu un pazehlās apmehram 350 metrus. No 85. seemekaplatumā grada ņahkot wairs nemanija ne pehdas no kahdām organiskām dņĥwibam. Tihlu mehġinajumi plaisu uhdenos neleezinaja ne masatās pehdas no kahdām stahdu weelam. Ragawu zekojums nu kkuwa toti weenmulġis. Bes nodarbosĥanās ar posizijas isņināņĥanu, preekņĥ kam tika isleetots leels frantsĥu ņektants, kursĥ bija eerihktots tā, ka to wareja nolafit us minuteem un ari ġlahņĥa horizonts un kam ņĥini zeka ġahjumā bija toti isdewigs laiks, wairat zita neņnaja, ka eet, zelt ņneega buhdas, eht, dņert un gulet. Parasti pats Ruks ġahja ņmits un peezdesmit fokus eepreekņĥ, lai wirseenu turpinatu taisni us seemeeteem un ņekojosĥām ragawam pehĥ eespehjas nogahdatu pee malas kawektus. Starp 87. un 88. gradu tee atrada plāņĥu laukumū ledus, kas dihwainā kahrtā bija toti lihdsens un tee sem ta pirms domaja eņam ledū. Pola tuwumā tee beesĥi ween domaja manam semi, ko Ruks pats isņkaidro zaur pņĥologiskū ustraikumū, jo tee arween ņĥini ņinā malbdijās. Tā 21. aprili 1908. gadā tee ņafneedņa paņĥu polu un diwas deenas nowehrodami konstataja, ka ņaule it wiņur weenadā augstumā rit ap pawahrsni. Pee pola atronas ar ledū apklahta juhrea. No 26 ņuneem pee pola bija palikusĥi pahri wehl tika 12, ziti bija tikusĥi apehtiti. Zekojot atpakaļ no pola pehĥ mas deenam eestahjās migla, kura uņtorejās nedekam un kkuwa droņĥajeem pehtneeteem bihtama. No 83. platumā grada us deenwideem ledus nepeldeja wiņ, kā zerets, us austrumeem, bet us reetumeem, tā ka us ņemes tagad tika pee daudņ tahlaka garuma grada us reetumeem, nekā turp ejot. Semes nebija neņur un tā ka ņafneegt noliktawas wateja uhdena deht nebija eespehjam, tad ekspedizijai, kuras usturas lihdsjekki gandrihs jau bija isbeigusĥees, wajadseja eet tahlat ņĥini wirseenā, ņekojot ejoņĥam ledum us deenwideem. Zereja wehl ņafneegt kahdu pee Bentestra juhreas ņĥauruma atronosĥu walņiws ņehraju staziju, pehĥ tam, kad zekņĥ atpakaļ us Seemet-Grenlandi pār Elismeras semi bija nogreests. Tomehr pahrgroņiti ledus apstahkti ņpeeda no ņĥi nodoma atkahptees un tadeht zekotaji mehġinaja tikt pahri pee Nordewona, tajā zeribā, ka atradis tur medijumu. Lihds pat 1908. gada wehlai wasarai, ekspedizijai ejot us Dņĥona juhreas ņĥaurumu wajadseja pazeest to leelako truhkumu. Wiņĥ mehġinajumi pār to semi, kas seemeka puse, tikt pahri us Etu, bija welkti. Wiņĥ trihs wihi mehġinaja lihdsjekku

truhkuma deht famedito putnu gaku ehst jehlu pehz meschonū parauga. Preefšch effpedizijas tas nosihmeja dšihwibas glahhšchanu, kad ta wehlā rudentī pee Sparbo raga safneedsa apgabalu, kurfch swabads no ledus un kur ušturejās daudš moschus wehrschu. Bet effpedizijai truhka munizijas. Išklausas pehz teem apstahsteem, kas walbijuschī dilu wiallāikā, kad dšird Ruku stahšlam, ka wini pehz ilgeem weltigeem mehginajumeem isgudrojuschī fek migu guhstifchanas mestodi ar zilpam un famedijuschī tad 38 moschus wehrschus, zaur ko teem wifu seemu bhjuse nodroschinata bariba un apgehrbs. Tagad tee stahjās pee mitekka buhwes. Tika radita telpa, puslihds eeratta eefsch semes, kas tika isfista ar moschus wehrschu ahdam; no kahda saluhšuschā alwas schkhwja tika pagatawotas diwas lampas, kuras ar wehrschā taukeem tika dedstinatas un gabdaja par gaifmu un fiktumu. Geeja uš scho pajumti weda zaur kahdu garu pusmetri augstu gangi. Sawa gakas krahjumā deht teem pa garo polarnakti wjadseja karot ar ledus lahtschēem, kuri beeschi ween loschajaja ap buhdū. Tā Ruks ar faweem pawadoneem nezif tahl atrada diwas lahtschu alas ar maseem lahzeneem. Sem tahdeem apstahsteem buhdū atstahst bija bihstama leeta, tikai pa diweem tee to ušdrošchinajās darit. Pa arktisko nakti

Ruks ar faweem pawadoneem pagatawoja few jaunus apgehrbus, lai pawafari waretu zetot tohtat un pagatawoja no moschus wehrschu gakas prowijantu preefšch 40 deenam. Kad atgreesās atkal gaifma tee dewās atkal zekā, pa flitto juhras ledū uš preefšchu. Pee wifa ta teem wjadseja ragawas wiltt pascheem, tadeht ka sumus pee Dschona juhras schauruma, ja nebija tos aplawuschī baribai, tad bija tos palaiduschī wakā. Tā wini tikai lehnām tika uš preefšchu un pehz feschām nedekām atradās atkal bes baribas lihdselkeem. Te Rufam isdewās, ar weenu no tām trim patronam, kuru tas bija usglabajis wisleelakai notei, noschaut weenu lahzi. Wehlat scheetris wihri atrada jau kahdu ilgaku laiku nobeiguschos roni.

18. februari schinī gadā Ruks un wina abi estimof, kuru uštizibu, isweizibu un paklawfibu tas deefgan newar noslawet, safneedsa fawu mahju Anatokā. Pehz peezu deenu ušturešchanās tur, Ruks ar ziteem estimoseem un famehrigu sunu skaitu usfahka zetojumu uš Grenlandes seemeka krašteem, famehr safneedsa paschu galejo twaitkonu staziju Uperniwiku, no kureenes danu twaitkonis „Godthabs“ to aifweda uš Egesmindi. Sche nu muhsu effpedizijai, atgreeschotees atpatat no zeetsemes ledus bija tas preefs, winu fastapt.

Tiktahst Stolberga effpedizijas fimojums.
(Turpmat beigas.)



Kad druwa breest.

Renē Basena romans. No frantschu walodas tulstots.
(Turpinajums.)

Tikai treschās deenas wafarā redseja pa gobu aleju abtu Rubijō nahlam, bet winsch nemas wairs nelihdsinajās senatōjam abtam.

Winsch schkitās buht wehl wairat noleesejis; wina truhkis bija aplahstas ar baltu putekku kahrtu; winsch gabja klibodams un atspeesdamees uš sawa speeka, bet wina masā, melnigfneja galwa ar fabursufteem mateem un zekā tik neusmaniga, bija pilna sapnu un droschi ween klaušjās jaunās dšihwes flawas dseefmu.

Preesteris gabja pa wafaras krehsu, kas ir tikpat spodra, kā deena, tikai daudš faldaka.

— Loti jauki! un schehlastibas dahwanu luhgšana? Kleedsa Miščels, eedams pa pagalmu. Waj ta jau ir nobeigta?

Wini fatitās sem leelās gatwas pehdejām gobam.

— Neatrodos wairs schai lomā, bet atrodos zeribā. Sumš ir bhjuse tairniba. Waj juhs sineet, zif gimenēs manim tika atteikuschī, Miščela kungs?

Seschās?! Un wifās pahrejās ir rīzis dots!

— Pateest, tas ir brihnumš!

— Un kahda zita leeta, kuru schahdā zekā es isfinaju, ta ir ta, ka es esmu kluwis wineem labaks preesteris, tas, ka mums nu ir masat bailes weenam no otra, wineem un

man... Ah! Miščela kungs, ja juhs wifu to buhtu dširdejuschi! Zif wisdashadatas tizeschanas formas! Kahda nairwitate! Kahda nabadstba beeschi! Bet kahda pee wifa ta beeschi atklahjas misliska dwehsele!

Beerahdijumus, tos schi eeschana ir dewuse. Tās ir tās atbildes, kas tikuschas salastas pa druwam un pa fermam. Tās wehl ir dšihwas atmikā. Winas ir waresjuschas uštraukt, samulfnat, noskumdinat, usjautrinat.

Un winsch tās atstahstija ar kustibam un ar balsatzentu.

Winsch isstahstija wifu par Pas-du-Lupas eedsthwotajeem un par teem, kas druwā bhjuschi un tās bailes un to, kā wini uš nedeku pagarinajumu atluhguschī un winu apsolijumus un winu wahrbus, kas bhjuschi pilni mulkibas.

„Preestera kungs, es stahwu preefšch religijas, tadeht ka tas pee tirdšneezibas palihds.

— Kas tad gan notiktū ar lauzineekeem, ja teem nebuhtu swehtdeenas? —

— Es, es nebihstos; es esmu katolisk, un kad es waru, es eju uš basnizu.

— Geraksteet tatschu mana tehwa wahrdu, ja tas eespehjams; ar schās semes dšihwi winsch bija apmeerinats. Es doschu preefšch wina...“

— Un tee, kuzi man atteizās to dot, abts turpinaja, gandrīš arī wif to manim pastaidroja; wini ir atwainojami; weens no wineem bija fluhšchineeks un ja winsch tiktot dewis preelch basnizas, tad winam esot jaidotees par fawu brahli; kahds zits manim fajija: „Es esmu eerednis,” un wina usdewums fastahweja, usturet kahdu audsekni no bahru nama . . .

Ar publem es wareju fastapt kahdu, no ka manim buhtu bijis til stipri jabihstās . . .

Oh! Mischeta kungs, luhf, wizu atbildes. Winas ir tilpat nabadfigas, zit nabadfigi ir wini paschi; wini neta neta, wini baidās, wini trihž: un paschi schee neeewehrojama tee eemešli bija preelch atteikšanas.

Rā wehl stiprat es gribetu winus mihlet!

No ka wini ir lihds schim dshwojuschi? No kahdas

un druwu wehisch, un pshaw wehisch, un meschu wehisch, un Wofkas dihka wehisch.

Abts tshufsteja:

„Es kluhschu dwehsele, tāpat kā juhs, weenmeh attihstidamās, kluhnadama un zauri speesdamās neredsamai dshwibai. Es eeschu pee jums, pee wiseem. Es kluhschu preesteris katrā laikā . . . katrā laikā . . . Alaluja!”

Uf zeta kahda ehna to sweiznaja.

— Labwakar, Grollijē! Kurp eedams?

— Naktis mahjas melledams.

— Waj negribi pee manis naht pahrgulet?

Un atbildeja klejotajs kā pilnigs mescha swehrs, eesedsees mehteli, nolihdshinajees zaur wizu kā kahda telts, pazeldams fawu schagaraino bahrsdu un sawas ismeekla pilnās azis.



Reisjara, dahrs Riga.

schelastibas? No sawas frustichanas un no fawu sentschu Ave Maria. Bet redseet i paschi wini naht uf Deewa luhgšanu. Un es, es waretu til dauds usupuretees, til dauds isdomat un til dauds luhgtees, lai wini wif nahttu Deewu luhgt. Fontenela dshwo, Mischela kungs!

— Fontenela dshwo! Es esmu laimigs, tāpat kā juhs, preesteris kungs, un weenads preeks muhs abus ir apnehmis.

— Es neesmu wehl pusdeenu ehdis, es neesmu wehl topsch schorihra basniza bijis. Ardeewu!

— Pateizos!

Abts Rubijō attahkinajās pagreesdamees uf zeemateem. Ehnas sahka jau steeptees.

Winsch juta femim aptahrt altas wehja pluhšmas, to naktis israhija zeemata; ikkatrai pluhšmai bija sawa musika, sawa smaršča, sawi wahrdi: faufais austrenis, kas kalteja

— Ah! ah! to Filomena fazis? Grollijē preesteris mahja un gultā! Nihā wisa draudse smeetos . . . Pateizos, preesteris kungs, man ir jau zitur kaut kas padarams, ja gan . . .

Winsch atkal eesahka fotot.

Krehfla drihs wizu aprija un tumsā eetinās arī meschmala, sahtu tepikis, un pat ar okeem isbrugetais zeksch.

Pa mescha tazinu eedams winsch dewās uf Pas-di-Lupu; meschs wizu usnehma, apflehpa un patureja pat garaku brihdi femi, neta swehrus, kas dshwoja apatsch wina sareem.

Paslepen sagdamees winsch nonahja lihds Gilberta Kloteta wahrteem.

Wahrri no eeschpufes bija aishulteti.

Mahjina sfauda; nedshirdeja neta wairak, kā tilai behrna raudachanu, kuru meerinaja mahte, pusbalki dseedadama.

Grollijē peegahja no otras pufes mahjinai un atgruhda eeschpufes dahrsa bultu.

Gegahjis wiņš apšēdās pē kāhda koka stahwa, kurfch auga gar feenu, to puhbedams un tā nu wiņš isweidoja zilweku, kurfch fnausč waj guk, atspeesdams galwu rokās.

Wiņšch fchahza tā putnis, kas pamoschās.

Čhna winam tuwojās.

— Waj tu wehleeš kāhdu spehreenu ar dalschām, klaidoni? . . .

Gilberta balšs atskaneja dahrsā, bet wina neaptureja Grollijē, kurfch ar weenu plezu pakustejeenu atswabinajās no fawa mehdeka, pehz tam pazehla fawu turpat gukofčo zeta fomu, kura bija pahrfeeta ar ahdas fksnu.

— Neisbihstees, mans wezais, es tas esmu, Grollijē, nahkdams pē tewis zeemā . . .

— Es gribetu labak kāhdu zitu reis, Grollijē: fčo nakti manim ir behdas.

Gilberts pazehlās un fatwehra nabaga roku:

— To tu nerunā! Pēe wiņas, pēe fawas meitas es esmu wifu fawu naudu pasaudejis; tur es esmu pasaudejis fawu patwehrumu un fawu meeru. Ko tu gribi, lai es wehl wairak to dotu?

— Atlaid mani un usklauses! Kad fihlu pristaws eeradās Čpinā pehdejā majā, tu domā, ka wiņšch usrakstija wifus lopus, kas Lirēm peeder?

— Bes fchaubam.

— Tu maldees.

— Rā fīnat? . . .

— Tee naw tikufchi usrakstīti uš papira, kuzi bijufchi apflehpti meščā!

— Apflehpti?



Reisjara dahrsā leepu aleja.

— Taisni manim ar tewi ir jarunā deht tawām behdam. Grollijē, pa tam ka Gilberts apšēdās, pēe koka stahwa, palika stahwot atspeesdamees uš fawa speeka.

— Pēe tawas meitas notiks rihtu ispahrdofchana . . .

— Nestinu par to neneeka! Nestahsti man par wīnu nēka, un ja wina zaur tewi pēe manis greeščas deht kāhdas leetas, tad labak lai tas paleek neisteikts! Laid mani meerā; man ir tikdauds moku! . . . Mana meita, beedri, darbs, mana mirusē feewa . . . wišs tas.

— Waj nē, dšhwe ir tā juhra, kuru es redseju jau tā mafs sehns: wīni esot dšiti eeslihtufchi, bet esot ari daudš fahahlijufchi. Es tewis nespehju eekarot, bet es tewi pašfistu, tā taisnu zilweku.

— Nu labi, labi! Ap ko tad ta leeta grosās?

— Nepeelaisi, ja tas no tewis atkarajās, nemt swesča labumu . . .

— Kungs Deews, wišs kaudis Fontenelā to finaja, isnemot tewi!

— Sagti! mani behrni sagti! Tu joko, Grollijē! Bet es tewim gribu isklaust fčo wehleschanos.

— Es tik mas jokoju, ka tewim zits nekās neatleek, tā wehl fchonakt pat aiseet pašcham uš Čpinas fermu. Atwer kuhis wahrtus; tu redseft, ka tur wismasais ir wehl trihs gowis; aitu kuhiti wismasais wehl ischetras awis; stalli — wismasais wehl weena fehwe, pēe tam wisfkaitakā.

— Un kur lopi atrodās?

Grollijē grofsta galwu pa kreif un pa labi, lai apfihmetu, ka ziti atrodas fcheit, ziti tur — pa zeemeem.

— Wifā drofchibā wīni nogaidis lihds isfihlafchana buhs nobeigufēs. Pēhz tam wīni tos pahrdos faweem draugeem. Bet kreditori no ta nesina neneeka, ne notars,

ne fihlu priftawš. Un tawam fwainim wehl atlitfees nauða preefſch tehreſchanas, Gilbert! . . .

Deenas algadfiš fatwehra wehl rupjat nabaga rofu.

— Nemahni maniš, Grollijè, jeb eš tewi faſtapſchu meſchâ un nodofchu tewim ſawu rehfinu. Mana meita ſagle! Iſbehdfinajuſi lopuſ! Noſauz manim lihdfwainineeku wahrduš, kurei apflehpufchi lopuſ! Noſauz man toš, Grollijè un eš tuhliſ eefchu!

Grollijè, neuſtraufdameeš, klufinam, jo ari naktiš bija til klufa un nebija to baiditeeš, ka kaħdš kaiminſch to dſirdetu, ſauza pee wahrda fermeš jeb zilwekuš!

— Nakti eš pawadiſchu meſchâ; ardeewu Gilbert: ſcho paſalpojumu eš iſdariju tewim talab, ka tu eſi goda wiħrš. Kad manim nebuhtu wairš garoſaš to grauſt, tad tu manim to dotu?

Gilbertš bija jau eegahjiš iſtabâ.

Steigſchuš winſch paħehma nepeezeeſchamo zekâ un iſeedamš wehl peeſleħdſa iſtabu.

Kad winſch iſgabja, dahriš paſiſta tuſkſchš.

— Silta, beeſa migla eetina ſakau dahriſuš, kartupetu kaħtu, un biſchu ſtropuš, ſchogu un meſchu wiſapħahrt.

Mehneſcham wajaďſeja uſlett, jo ſuni wareja dſirdet taħlumâ gari gaudajot aiſweſkameeš.

Kâ taħdš, kuzam nau wiſu ſawu pilnu teeſbu, zilwekš eefakta leħkſchot, leħdams paħr graħweem, eedamš pa miħkſtâm pſawam ar ſawu ſara ſpeeki zeku paħakſtiĵa.

Winſch ſtreħja uſ Ğpinas puſi.

Driħš ween kalna peegahſè bija redſama zaur baħlganu miglu, zaur kuru ſpeedaš mehneſcha ſtari, mahja, kur riħtdeen wajaďſeja notift uhtrupei.

Gilbertš klauſĵaš.

Wiħreetim un ſeeweetei wajaďſeja buht aiſmigufcheem.

Winſch tuwoĵaš wehl un peelika auſi pee ſemajeem ſleħgeem.

Peħz tam uſmanigi ſokodamš, winſch atwehra kuħtš durwiš, ſtaħka durwiš, awju kuħtš un zuħtu peejumteš durwiš . . .

Tad, paħrleeĵinaješ par taiſnibu, winſch kleedſa naktiš tumſchumâ no wiſa ſawa ſpeħta, pret mahju pagreeſdameeš:

— Sagti! ſagti!

Un atkal ſiħkeem winſch dewaš projam paħri tiħrumeem, kaš atradaš wiſapħahrt Ğpinai. (Turpmał wehl.)

Mahzitajs.

Danu rakſtneeka Germana Banga.

Schaurš ſahnu zekſch noweda uſ mahju, gluſchi maſš ſchaurš zekſch ar wiħtoleem pa abâm puſem un ar leeleeem akmeneem. Akmeni waretu buht biħſtami brauzeju rateem. Domeħr nefas nenotifa. Jo rati wiſpahr uſ ſchi zeka bija redſami wiſai reti. Kurłajam dweħſetu ganam Stihlam, kuzſch dſiħwoĵa ſchini maſaja mahĵâ, bij ĵapaħauĵaš uſ ſawa paſcha ſilbeem, — ĵa wiħmahĵitajš wiħam peħz beħrna kriſtiſchanas weenâš waj otrâš mahĵaš nenoweħleĵa weetinu ſawoš kurwratoš.

Wiħmahĵitajš ar gadeem bija kuwiš maſſleet patuſkš meeſâš un ari druſtu laiſkš. Tâ ſauħtâš mahju kriſtibâš wiħam nemaš nebija pa praħtam. Notifa pat tâ, ka wiħmahĵitaja kuħgš — wakaros laulato draugu guħamâ iſtabâ, noģeħrbĵoteeš — teĵa wiħmahĵitaja kuħdſei: „Katriñ, lai weħnš manĵ paraui . . . nè, nè, Deewš paſarg! . . . ſchitee kautini ſawuš kirkiſchuš waretu nu gan ar' kriſtiſ baſniĵâ!“ Ne, wiħmahĵitaja kuħgam ſchi apħahrtſkraidifchana nemaš nebija pa praħtam! Turprei kurlaiš mahĵitajš Stihlš . . . taš, ſawa ſweħtâ amata darifchanaš ſtaigajot pa maſo zeku turp un atpaħať, iſſlatiĵaš til lai-miģš, ka zilwekš gandriħš waretu teħt ĵa un amen uſ wiħmahĵitaja apgalwoĵumu: ta jau eſot tiħrâ laiħe, weĵo wiħru ſchitadâ laiĵa dſiħt no mahĵaš aħrâ.

„Na,“ aħrſta ĵaunina kuħdſe runaja, „wiħam jau tâ atleek laiĵa gana tupet ſawâ muſeĵâ.“ Aħrſta ĵaunâ kuħdſe bija paſiħtama kâ „gudra galwa“ wiſâ apħaimè. Waj ſinat, ta nu nau nebuht til ĵeħuħta leeta, buht taħdai apħaimes waj pat weſelaš ſabeedribâš gudrai galwai. Pa-

teeħbâ tur til wajaģ diwu neeĵimu. Paħri ĵaru auſu, kaš wiſu labi ſaďſird un uſker, un ĵaru meħti, kaš uſkerto ſchigliſ iſlaiſch paſaulè. Doktora kuħdſei netruħka ne labu auſu, ne meħleš un wiħa „darboĵaš“ kâ gudra galwa par apmeerinajumu un preeku wiſai apħaimei.

Par kurla Stihlu wiħa nu neſnaja neko wairak ſaĵit, kâ ween to: ſcha mahĵina eſot gatawaiš muſeĵš; — un wiħai bija ſawa taiſniba. Ak, til pilna wiſuwiſadu leetu un neeku bija ſchi mahĵina! Tur bija ſakrautas wiſaš taš weĵaš mebeleš, kuzâš bij atlituſchâš paħri no 19. ĵad-ſimtena ſaħtuma un tâ tad ſawu laiĵu jau ſen paħrdſiħwoĵuſchâš. Un tad tur bija wiſaš taš leetu leetinaš no Ğrenlandeš, — putnu ſpalwu ĵriħdſeĵaš un leetſarĵi un audumi un putnu olu koleĵĵiaš. Ĵa iſĵreeſtajai mahĵitaja mahĵinaĵ noneħma ĵuntu, tad dſiħwoĵamâ iſtabâ wareja redſet kaħru atſewiſchku galdu un krehflu tai paſchâ weetâ, kâ ĵiħħahrt Ğrenlandè. Pee maſâš baſniĵinaš ſeenam ar wiħaš weentahrſcho kanĵeli un altari bija peeſſiaš taš dſeeſmaš, kuzâš wiħa taħto ſeemeku draudſe bija dſeedaĵuſe, wiħam ſaħot atwadu-ſprediĵi. Daudš miħleſtibâš tur bija wajaďſiģe, wiſu to tâ iſſtraħdat, iſĵreeſt, iſĵreeſt ar weenu weenigu naſi — tur augſchâ muħſchigâš naktiš ſemè.

Domeħr wiħi to ar' bija miħleĵuſchi, un winſch bija pelniĵiš wiħu miħleſtibu. Jo ne wiħi draudſeš ĵani, kuzâš karaliſkâ danu waldbiba raĵda paſaulè til taħtu kâ uſ Ğrenlandi, uſſkata par ſawu peenahlumu uſmeħlet kaħru buħdinu un ſaħſtit par Wiħa, leelâ paſaulèš atpeſtitaja, muħſcha zeku no Betlemeš lihdf Golĵatai. Tať Stihlš to bij uſ-

statijs par fawu svehtu peenastumu. Wīnsch tizeja, ka jo tumšaka dšhwes nakts, jo ščauraks, šmazigaks nabas dškau sprosts, jo dštkata wīnu tumšāba, ka tad jo leelafām, spēhjakām wajaga buht ari dwehseles ilgam, ilgam pehž muhschīgā eepreezinajuma, pehž svehtās swaigsnes gaismas. Un talab wīnsch tur augščā štaigaja un brauza aptahrt pee eskimoseem un katrā atšewiščkā gimēnē, katrā buhdinā, katrā nometnē, wīspahr katrā weetā, kur laudis fanahf kopā, wehštija par Wīnu, ka zeta gaita beidsjās Golgatas kalnā.

Te nu notika, ka wīnsch každā no šaweem tahtajeem braukumeem, kur zekšč wed drihs pahr ledu, drihs pahr šafalufčo semi, — eeluhša ledū un wīnam weselas astonas stundas bija japaleef lihds gurneem šprigstoschi faltā uhdent. Šafneeguscham mahju, wīnam bija japaleef šlimibas gultā,

walodā; un pantīnu pahytulkosjis, wīnsch ilgu laiku stihwi noluhčojas uš manuskriptu un noglauda to ar rofu, it kà tas buhtu masš behrns. Tahda laimes šajuhta pilda wīnu par to, ka ari ščite to dšeesmu wīni, ščee nabasšini, nu warēs ščandinat tur augščā druhmajā ledus walsti.

Turpreki pehžpusdeen wīni eet ahrā lapenē un tur wīnsch wīnai laša preeščā. Wīnsch laša nejauki, kà kurlee jau pa laikam laša — weenu balšs škanu un weenmutīgi Wīna kaut ko ada un pašildojas ar wīhru.

„Šekab!“

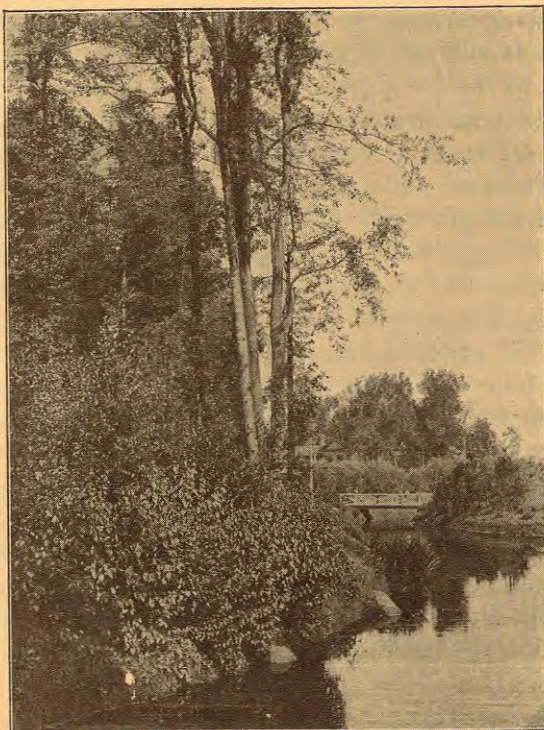
Mahžitajs nedšird.

„Šekab!“

Wīnsch tīt laša tahtaf.

„Šekab!!“ wīna brehž wehl škataf.

„Ko tu šati, mahž?“ — Wīnsch šeewu beeschi godina



Šredšes Tornakalna parkā.

un šlimibai šekoja kurlums. Un tad ari wīna šeewu štipri šlimoja ar azim — muhschigo šneega lauķu ščilbinoschā šaiguma pehž. Talab wīni atšahja Grenlandi un greesās atpakaš uš mahju, uš Daniju — uš mahju, kur bija kluwuschi šwešči, kur radi bij ismiruschi un wīni pašči no draugeem ašmiršti. Uš Daniju, kur wīni dšhwoja weeni un weentufi.

Un tomehr — deenas wīneem aštezeja tīt ahtri.

Preeščpusdeenās mahžitaja kundse dšhwo pa šehki, wahra. Un weenumehr tee ir wīna miškatee ehdeeni. Te tuhlija japeesšmē, ka ar laiku tee kluwuschi ari wīna š miškatee. Weenumehr wīni abi labpraht ehd weenu un to pašču, tāpat kà abi eet weenus šofus, ja kur išeet, — weenumehr ušwīlufuschi ga'oschās, pat wafaru šaufakajā laikā. Škible šehd pee galda un tulko dšeesmu grahmatu estimofu

par mahiti. Šchis nosaukums atlīzis no ta laika, kad wīneem wehl bija dehls, — weenigais behrns. Un wīnu teem bija wajadšejis aprakt — tur augščā muhschīgā šneega lauķos.

„Es šatu, Šekab, tas nemas naw teeša, ko wīsu tee dšejneeki šafantajē. Dšhwē dauds tas isnahf gluschi otradi.“

Škīhls šmejas.

„Tu domā, ka katrai ta leeta padodās tīt weegli kà tew! . . . Tu jau, mahž, man neliki nekahdus ščkehrščfus žetā, — itin nekahdus!“

„Waj tew tas kahdreis bijis janoschchlo, Šekab?“

Ne, par noschchlošchanu te nu neesot runa . . . Bet par teem ščkehrščščeem — un ka wīna — — na ja! . . . Šuhs gan labpraht šinatu, kà tas notika?

Ta wīšai ihša leeta.

Winfch toreis bij palihga maĥzitajs pee winas papina, un wina bija diwdefmit gabus weza un daiĥa un flaita, flaita kà fahrflu wiza. Un winas waigi — tee bija tit glesni fahrti, kà tilko eenahkufchees auťtrumsemju augfti. Un winfch winu mihleja, — at tu Debefu-tehws, ka winfch winu bija mihlejis! Taf winai to fazit — ne, ne, wahrdi winam katru reift aiffpreedàs ťhe kalfà. Un te nu kahdu fwehtdeenu notifa, ka winfch ťahwedame pee altara un ťkattidams tehvreift peepefchi pafkattijàs uť winu un wina ťkattijàs preti — — winfch apmulfa un palifa ťahwot pafchà tehvreifes widù.

Nahkamo treťchdeenu wina demàs lejà uť zeemu, aifneft kahdam flimneekam drufku aweekťchau ťafteť, un winai bija jaeet zauri dahrfam.

Te wina eeraudťija nahkam ťkihlu — tur lejà gatwes galà. Tu mihktais Deewť, zif winfch iťkattijàs noťchehlòjams . . . tit bahls un fanihzjis.

„ťkih!“

„ťkih!“ wina fauza otro reif.

„ťkih! . . .“

„Ja, zeenità jaunfundťe!“

„Kur tad juhs tà eefet?“

„ťť, zeenità jaunfundťe . . . eť ne k u r neefťhu . . .“ winfch ťoťijàs.

„Nu, tad jau juhs tit pat labi warat mani pawadit, ťkih,“ wina runaja.

„Ja, zeenità jaunfundťe,“ winfch atfaudzàs un ťahweja uť weetas, kà ťabť.

„Tad nahkat tatschu, ťkih, nahkat, — eefm!“

Winfch gabja, un wini fotoja weens otram lihdsàs klufedami. Katrs domaja ťawu domu waj warbuht ari — weenu un to pafchu.

„Par ko juhs ihfti domajat, ťkih?“ wina pehťchui eerunajàs.

„ťť — — par neko . . .“

„Tas naw wis pahrat daudť,“ wina pawihpfuajaja.

„Ne,“ winfch godigi atfinàs.

Un wini atkal zeeta klufu.

„Bet ko tad n u juhs darat, ťkih?“

„ťť . . . zeenità jaunfundťe, eť ne k a nedaru.“

„Kà tad! . . . Juhs jau iťpluhkajat mana papina ťkattijàs roťes.“

„Ja, jaunfundťe! . . .“

Un roťchu maitaťchana turpinajàs.

„Tad taf buhtu daudť labaki, ja juhs . . . dotu man weenu roťi, wina teiza klufu, klufu.“

„Ja, ja! . . .“ Un winfch nehma kraťťchnato roťchu ťeetu un pafneefťa winai.

Un tad wini bija faderinati.

Na, war jau teift ťcho un to, bet ka wina buhtu klich-rejuťes waj litufe ťchkehrťchus zekà — par to nebija runa.

Tatschu no winas ťtundas ťchee diwi zilweft bija fafneegufchi augťtato laimi, — ne, w e e n i g o i h ť t o laimi, jo ta ir tikai ťchi weena: buht diwatà un fajuft preeku par to, ka mihl weens otru. Buht diwatà un ťapnot weenus un toť pafchus ťapnuf. Buht diwatà un raidit augťchup uť debefm weenas un tàť pafchas luhgťchanas. Buht diwatà un palift weens otram uťtjigi, lihds mati top firmi. ťcho laimi, leelo un weenigo, wini ir fafneegufchi — tee abi tur zeka malà. Un tad tagad tuwojas wafars, winfch uťweft galofchas un wina galofchas, un wini abi tezinuf dodas prom uť ťrautu un noťehťchas uť tiltinu un ťihwi noluhkojas noejofchà faulè.

Tà pawafars dod weetu wafarai un wafara rudenam — tit klufu . . . Un mehť wiťt zereťm, ka ťurlajam ťkihlam buhs lemťs pabeigt ťawu Grenlandes dťeefmu grahmatu, pirms wina azis aifwehrťees uť muhťchu. To ťchini jaukajà behdu un poťta pafaulè — jauku mehť winu dehwejam tapeh, ka zitas jau nepaťhťtam, — ťchini dťihwes maleenà ir jau tit wifai mať tahdu, ťas deenas, nedetas, mehneťchus, gabus, wifu muhťchu ťeedos tam, lai ťaujima nabaga eťkimoťu tur augťchà muhťchigàs naktť ťemè waretu ťkandinat ťkattijàs Betlemes dťeefmas . . .

Zulfojis L. Kr.

Laiĥa wilnis.

Kà wilneem plaťchos juhras kraťtos,
Tà muhťu rindàs ťkattis ir pilns;
Kauz auka kailos kugu maťtos;
Dťen muhť uť preeťchu laiĥa wilns.

Pahr grimufcheem wehl waidà ťmagà
ťchalz wehtrà kultaťs okeans, —
Un, jaunàs ťtraumes klintis dragà,
Mihťt jaunais brihnumť — ťapnis-mahns.

Mehť ťinam beťgaligo gaitu
Un ihfo zetu . . . Wilni rit . . .
Un ťas gan ťpehtu winu ťkattu
Pahr bangu kalneem faťkattit! . . .

Mehť ťahrtas laiwas faulè neťam,
Kad muhťu rindàs ťkattis ir pilns;
Kà bijufchi — mehť muhťcham eťam,
Dťen muhť uť preeťchu laiĥa wilns! . . .

Karlis Kruhja.



Apfkats.

Lidoschanas fazihfste Betena.

Tas bija neaismirstamas stundas, kahdas peedfihwojam Betenas plafches lihdsenumos, tajos lihdsenumos, kas jau tanī laika, kad tika kaldinata kreemu-frantschu fabeedriba, wehrsa us fewi wispahrejo eewehribu. Republikas presidents un kreemu Zars sche notureja leelu paradi par frantschu armiju. Betena! Liktenis lehmis, ka us scho maso ligdu ar knapi 300 eedfihwotajeem apflehtā Schampanjas kaktā wehl reisi raugas wifas ziwilisetās pafaules azis. Schis wahrds no schi brihfscha peeder wehsturei, jo Betena ir kkuwufe par jaunās pafaules eefihmes punktu pehz tam, kad peeredesjuse brihnumus, ka zilweki pahrwehrtuschees par putneem. Tee laika beedri, kureem lemts scho brihnumus redset, war leelitees, ka peeredesjuschi weenu no zilweta gara apbrihnojameem dischdarbeem, dischdarbu, kuzsch wairaf ka neweens zits war darit muhs lihgsmus un lepnus.

Schis pirmais leelais zilwekputnu mihtinsch ir katrā sijnā stais, kuzam truhst peemehro, kahdu wehl nekad naw skattjuschas zilweku azis, un nekad wehl weenas pilsehtas muhros naw faraduses tik kosmopolitiska fabeedriba, ka ta, kuzus Reimsas pilsehta weefmihligi usnehma pa gaisa fugotaju nedeku. No wifseem pafaules punkteem faradās zilweku straume schini pilsehtā. Franzijas inteligenze beedrojās ar wahzu, belgeeschu, italeeschu un angstu inteligenzi. Kas Amerikai no finantschu spehkeem, kas Kreewijai no usplauktoschas dshwes energijas, kas Spanijai no dedstgas fajuhsmas preeta, tas wifs te bija fatizees kopā. Tā Reimsa wefelu nedeku bija wahrda pilnā sijnā wifas pafaules metropole, kur ihsti printschti plezu pee pleza stahweja kopā ar politikas dischmaneeem, kur blakus leelkapitala un leelruhpneezibas karateem nostahjās blakus Ciropas muishneeku dshintu aistahwi. Tur redseja draudstgā fabeedribā republiku presidentus ar Orleansas herzogeem un sozialistu ministrus, ka Brianu un Mikranu ar belgeeschu printscheem un Wendomē herzogeem, redseja prinzeß Elisabeti blakus agrakā Amerikas presidenta Ruswelta meitai un Saweenoto walfstju tehrauda un zuhku karaki bija weens ar Anotō, grafu de Wogē, Briju, Schan Nischepanu un Wikturu Margerit bija wif weenā raibā fabeedribā.

Preeksch teem kungeem, kas konkureja ar putneem, tas bija kritisks azumirklis. Tee bija eeluhguschti pafaules leelos par weeseem, lai tee nofkattitos gaisa eekaroschanu un ja elementi teem buhtu wiltuschti strihpu pahr rehfinu, tad tee us ilgeem laikeem buhtu sawu spehli saudejuschi. Schahdas ruhpes un nospeediba usspeeda sawu sijnogutām stundam, kas gahja kaujai pa preekschu. Zif labi ari nebija sagatarowjuschees us zihau, zif apstinigi ari nebija ifraudstti eerotschi kaujas deenai, wifs tomehr atkarajās no laika. Sahfumā starp mums waldbija taisni kas pretejs drofchat uswaras apstina. Schi weenas deenas metropole, kura mas stundu wehlat mirdsoshā faulē kofeteja ar sawu daikumu, tanī brihdi wehl atradās dubtu swengē, par kahdu semi bija pahrwehrtis tihri grehku pluhdeem lihdfstgais

leetus. Det taisni tanī brihdi, kad domaja jau wifu suduschu, kad bija jau peeraduschti pee domam, ka eewehrojot elementu nefameerinamo naidu sem naktis melnās debess jauhofft apkaunososhā atkaphschanās, is leetus mahtoneem isschahwās mirdsoshā faules stari, wehjsch palika rahmaks un leetus mitejās. Tas wifseem putneem ar tehrauda firdim nodereja par fihmi, ka jakahpi gaisā. Tee laidās ar tahdu sparū, it ka tee kopigi debess gribetu eemert ar sturmi. Likpat ka hultas no stopa tee laidās us augschu, lihdfstgi besdeligam, kuzas pehz negaisa jauzas jautrā rotakā, kamehr apafschā leelais pulks to wifu nofkattijās it ka bes elpas. 22. augusta wafarā kauja bija wineta. Pa tam mums atklahjās pawisam zitas isredses un zitas fenfazijas. Trihs deenas no weetas mehš peedfihwojam netizamo skatu, ka pastahwigi tika lausts rekordā laiks braufschanas ahttrumam. Mehš nofkattijamees, ka Polans (Paulhan) laidās 2 stundas 43 minutes, nefatotees us wehju, kas wiau gaisā greesa rinki ka weeglu plihwuru wehtras fatratotā ozeanā, mehš nofkattijamees Latamu us wina pasakoto putnu ar libeles ferment un plehstga putna spahrneem 160 kilometrus nofkreenam, neraugot wistrakato laiku un melnos padebeschus, mehš redsejam, ka Farmans 3 stundas bes pahtraukuma netahf no semes nobrauzā wehl leelakus gabalus. Un weenlihdfstgi schee putni tad pazehlās tahlat tik augstu gaisā, ka tee tikai wehl ka mas punktinsch bija farehsams pee debess un tanī paschā laika mums fantahstjā attehlojās nahkoschais gaisa kuzsch starp stuhrejameem gaisa fugeem un laischanās maschinam, mifstgeem gaisa kreisereem un ahtri sehgelejoscheem gaisa torpedeem ar sobenweidigeem knahbjeem.

Leetderibas no gaisa fugeem, kahdas parahdhjās pa gaisa fugoschanas nedeku, ir koti daudzas. Nahkoschas fazenschanās organizatoreem islastais skattitaju pulks par wifam leetam demis wefelu wirkni wehrtigu pamahzibu. Es nedomaju, ka warēs dabut wehl labaki, nekā ta bija. Netik ween ka no pafaules noschertā lihdsenumā publikat rahditu ar krasoru isgresnotu pilsehtu, ari wifs programās fastahdhjums ir paraugs spehzigai un labi eerihkotai sporta organizacijai. Schis pirmais mihtinsch noder ka drofcha khibla, ka nahkoscham nopeetnām fazensscham buhs par pamatu Schampanjā isleetotee organizācijas plani. Kas atteezas us paschu laischanās maschinu, tad pateizotees wifas nedetas lidojumeem un wiau isnahkumeem mums tagad ir pamatigs nowehroschanas materials. Mums ir teizamas maschinas daschada tipa, weenjuntneeki un diwjuntneeki. Waj tas nu buhtu bijis Latama Antoanetes aparats, waj Wlerjota daschadee monoplani, waj ari Woafina, Raita, Farmana waj Kurtisa diwjuntneeki, tee wif rahdhjuschi, ka tee laischas un koti labi laischas. Wif tee tahlat no-likuschti leezibu, ka ir pastahwigi un isturigi pret gaisa eespaideem, jo spehjuschi stundam ilgi noturetees pret nikneem wehjeem. Polana diwjuntneeks un Latama weenjuntneeks laususchi pafaules rekordu neewehrojot wehja stiprumu 10 metrus sekundē.

Tā tad fakts, ka mahkfligs putns it wišadās pašugās spēhji laištees, Betenā neapgaššami tifa peerahdits. Pats putnis turpretim wehl ir un paleel motors, kurfch buhtu spēhjišs mahkfligeem putneem isturigu un realu dšhwibas spēhku dot. Waj preekš tam wajaga wehl peerahdijuma? Blerjotam pa wišu Reimsas nedetas laiku bija janomožas ar faweem Anšani-motoreem. Wina 80 firgu C. N. V. gan bija labi isnahtumi, šaprotams tikai lihds tai deenai, tad tas peepeschi usteiza deenestu un Blerjo tad traki no-gahšās semē un pa mata galu šawā degošā aparatā buhtu šadedšis. Polans, kuram bija solidi konstruets Gnomš, šafneedsa ar šawu Woafina diwjumtneeku itin labus pa-nahtumus, kamehr pahršee konfurenti uš Woafin aparateem, kas bija tajos eebuhwejušchi zitadus motorus, neka laba nefafneedsa. Šarmanim pirmās šefčas deenas nebija nekahdu panahkumu. Septitā deenā tas beidsot šefo Polana paraugam un leel šawā diwjumtneekā eebuhwet Gnomu, un rau, tagad winam it wareni isdodas un pehz trihs štundu žefojuma pa gairu tas eeguht leelo godalgu un pašafšeeru godalgu par braukumu ar trim pašafšeerem wairaf nekā 10 kilometrus. Latamam bija diwi monoplani. Ar abeem winšch laiščas teizami, kamehr ween wina motori funkšionē. Mašchina pate naw šmahdejama, bet uš motoreem newar palaištees. Un tapat ari fugotajeem uš Raita mašchinam ar faweem motoreem bija wišadas eraštibas. Ari šche aparats labš, bet motors šuhrgalwigs. Kas at-teežas uš Kurtišu, tad wina motors rahbijās buht teizams. Šwweenam laišchanās mehginajumam bija panahkumi. Tā tad peedšihwojumi nešchaubami peerahdijufchi, ka awiatikas jautajumos iškškir motors. Mehš jau ari žekā uš labu spēzialu motoru pagatawošchanu ešam spēhrufchi kreetnus šokus uš preekšu. Daššeeem jau bijufchi ihsti praktiški apmeerinofchi panahkumi. Pehz maneem eefkateem nahotne peeder tam motoram, kas konstruets pehz automobilu motora parauga, kuram ir labš, bet drufzin weeglaks wertikal žilindris, bet kurfch turklaht ir tikpat wehrtigs un darba spēhjišs ka šmagee un štipree motori, kurus mehš šatru deenu leetojam pee faweem automobikeem, pee kam mums nepawifam naw jafuhššas par to, ka tee muhs neklaufstu.

Otra mahziba, ko mums dewis Reimsas mihtinšch ir kreetnu gairu fugotaju isglihtofšana, pehz kureem mums wehl arween leelš truhkums. Ko gan nošhme tee pahris mahkfleneeku, kā Latams, Blerjo, Polans, Kurtišš pret šcho leelo daudšumu neweiktu, kuzi pat ar to wišlabato aparatu neštu neto eefahkt. Reimšā mehš redšejam leelu pulku tahdu diletantu darbā. Newaru pret šawu širdi šche peefaukt winu wahrdus. Rugjē mums pehdejās deenās it labi peerahdijis, kā es domaju, ir jafaprot tās mahzibas, ko mums mihtinšch dewis. Pehz tam, kad wina motors beidsot bija eenehmees kahrtigi eet, Rugjē mums dewa krahšchnu laišchanās israhdi, pee kuras šchis eefahješš lai-šchanās mašchinas tehnika produzejis kahdus 90 kilometrus gandrihs 50 metrus augštumā. Wina peemehrs ir pahrlē-zinošchš. Gairu fugneezibas behrnibas laikos laišchanās mašchinu wajag peelihdšinat žilwekeem, kuzi wingrinajotees gairu sportā eeguwošchi aukštānibu, drošchu azumehru un

špehju štuzaju pahriwaldit un breefmas pahršpeht nebihšo-tees. Dodeet Nazarofam, Šenagim, Šalzeram, Rigalam špahrnus un tee atšahš tahlu aif šewis wišus šchos dile-tantus, kuzi ušnemas štubret gairu mašchinu, lai gan tee knapi spēhji štubret automobilu. —

Geo Lefewre (Parife).

Ušajinajums.

Rigas Peenfaimneeku Šabeedriba šarhtos nahkofchos 3 mehnešchos peenfaimneezibas un loptopibas kurfus Šaun-Laiženes trawka moderneezibā šahkot ar 20. septembri. Kuršos mahzis ari jaunato laiku peenfaimneezibas tehniku un teoriju un pašneegš nepezeefšamataš šinašchanas loptopibā.

Kurfu programa ihšumā šefofcha:

- I. Peena eeguhtšana. Peena attihštichanās un ta šastahwdataš. Peena kaites. Peena kahšchana, dšefefšana, pašterifešana un ta iškštitšana.
- II. Peena ismeklešana. Špezištiskais šwars. Peena un krehjuma tauku šatura noteikšana ar Šerbera, Šichlera un Šofšleta aparateem. Peena wilkofšana. Peena šahbuma patahpes noteikšana. Šeera un šweesta ismeklešana.
- III. Baktteriologija. Baktteriju morfologija un šifstologija. Peenškahbes baktteriju attihštichanās. Ših-kulturas. Baktteriju loma pee šeeru nogatawošchanās.
- IV. Šweestneeziba. Krejofšana. Dašchadas žentri-fugu šistemas. Žentrifugu pareiša darbināšana. Šweesta mašchinas. Šweestofchanas gaita. Škšport-, Parifeš un galda šweestš.
- V. Šeerneeziba. Peens kā šeerneezibas materials. Šeera raugs. Šeerofchanas gaita. Bafštein, edamer, neufšatel un kamamber šeeri.
- VI. Dašchadipeena ismantofchanas weidi Šeerneeziba un šweestneeziba. Peena pahrdofšana un šahba krehjuma pagatawošana. Šeespeens. Kafeins. Kumišš. Kešfirš. Peenfaimneezibas atkritumu ismantofšana. Žuhkštopiba. Kopmoderneezibas. Peen-faimneezibas grahmawefšana.
- VII. Loptopiba. Loptopibas nošhme. Peena lopu ehdināšana. Tetu audšinašana. Waišlas buhtu štazijas. Lopu pahrraugu beedribas.

Kurfos ušnem abeja dšimuma peršonas.

Programas un ušnemšanas noteikumi dabujami pee instruktora Šr. Kešfeta, им. Ново-Лайцонъ, чр. Кор-вентофъ, Лифанландской губернии.

Kurfu pahršfinatajš P. Rubens, waldibas instruktors.

Rigā, 4. septembri 1909.

Šenatora rewifija Baltijā, kā „Šolofs Moškwī“ šino, tomehr buhšchot. Jautajums iškškirš prinzipā par labu rewifijai, kuru isdarifšchot šenators N. A. Dežufkins. **Baltijas gubernās paštiprinatu apšardšibu,** kā domaja, šchoruden wis neatžefšchot, bet gan wehl wis-maš uš weenu gada pašdšinašchot. Šelšchleetu ministrija gan wehlejušes paštiprinato apšardšibas šahwokli atžekt, bet

weetejee gubernatori ministrijai pasta drojuschu un to pabr-
leezinajuschu, ka to, eewehrojot daschus apstahklus, wehl ne-
warot darit. Mahkofschais gads lubt esot 200-gadu kreemu
waldibas jubilejas gads, tad waretot notikt daschadas de-
monstrazijas, wispari, mineta gada ka jubilejas gada esot
wajadfiga stiprata apfardiba.

No Wez-Brenguleem. Sawâ laitâ „Df. W.“
bija staots par Wez-Brengutu muischâ stahditeem rudseem.
Bija teikts, ka dehstijums esot labi audfis. Tagad tee rudst
istulti un birums no puhra weetas bijis tikai 8 puhri,
kamehr no sehtajeem rudseem eekults 14—16 puhru no
puhrweetas. Ta ir milfiga starpiba, salihdfinot wehl tur-
kacht to darbu, kas pee katreem peelikts. Schis mehgi-
najums ar rudsu stahdichanu scheit bij pirmais; redsekm,
waj muischâ wehl patifkes us preekschu schahdus mehginaj-
jumus idarit waj peetiks no pirma. „Df. W.“

No Stalbes. 5. septembra wakarâ sche un apfahrtne
plofijas tahds nitns pehrfona negais, kahdu wezee kaudis
sakas neefot ilgi peedsthojuschu. Negais traloja wairaf
stundas no weetas. Krehslai metotees pee apwahrschana us
wisam debefs pusem parahdijas ugungrehti. Starp zitu
nodega Stalbes pagasta skolas kuhis, ar skolotaja Peter-
fona mantibu, 220 rubl. wehrtiba. Weeteja Surgu pus-
muischâ nospertas 2 kuhlas, Mas-Straupes muischâ 1 firgs,
Anguru kuhlu mahjas nodegufe rija, Daites Wez-Bepur-
neefos nospertis 1 firgs, Lentschu muischâ nodeguschas labibas
kaudses, Leel-Straupe nodeguschas wairaf ehkas un nodariti
daschi ziti saudejumi.

No Straupes. Scha gada 20. septembrî Straupes
Semtopibas beedriba pee beedribas nama isrihko laukfaim-
neezibas istahdi ar peena lopu tirgu. Istahdes nodakas:
I. Lopi. II. Laukfaimneeziba un winas nosares. III. Ma-
schinas un mahstligi mehstli. IV. Mahsrubpneeziba un
amatneeziba. V. Pahrtikas weelas. VI. Drawneeziba.

No Jaun-Deebalgas. Ar scho gadu beidas sche-
jeenes muischas rentes mahju faimneekem nomas kontrakti,
kuzi bij isdoti us 10 gabem. Tagad muischa ar fewischkeem
druktateem pasta nojumeem usazina lihds 23. aprilim 1910. g.
nomneekem iswilktees ar wisu kustamu un nekustamu in-
wentaru no min. rentes mahjam. Muischas ihpashneeks
grafs Scheremetjens zaur saweem pilnwarneekem lizis nom-
neekem pasnot, ka us preekschu wairs schejeenes watu semes
mahju us nomas neidsoschot, bet pahrdoschot par dsimtu,
pee kam tagadejeem nomneekem teefot dota preekschrofa us
pirkschana. Pee pirkschanas buhschot jaemaska puse no
mahjas wehrtibas. Ta ka daschas nomas mahjas ir deesgan
leelas, 5—6000 r. wehrtiba, tad mas buhs tahdu, kas sawas
mahjas spehs eepirkt. — Schejeenes dseedafchanas beedriba
4. oktobri dseedafchanas beedribas telpas isrihtos basaru par
labu schejeenes draudses skolas buhwei. „L.“

No Strentscheem. 24. augustâ ap pulksten 10
wakarâ Buntas mahjas pagalmâ eewainots ar diwi revol-
wera schahweeneem kreifa rotas silba un labaja pleza tilta
strahdneeks U. no kaleja W. Leetas apstahkti schahdi:
kalejs W., gimenes tehws, usturejis sakaru ar jaunawu W.
Ar pehdejo ari eepafinees U. un schad un tad pee winas
nogahjis, ko ari bija darijis mineta wakarâ. W. to sinadams,
peenahjejam pagalmâ usgluhnejis un swehlis tam ar homi
pa galwu, bet U. iswairijees no fiteena un sahjis atgal-
natees. W. redsedams, ka ar sawu pretineeku newar tit
weegli gala tikt, israhwis revolveri un U. smagi eewai-
nojis. Pirmo palihdsibu sneedja Dr. Leedinsch. Gewainotais
nosuhitais us Surjewu ahrtsteschana. Leetâ dots litumigs
wirseens. „Df. W.“

No Suntascheem. Nakti us 2. sept. Suntaschu
pagasta sribwers Danowstijs brauzis no Dgres stazijas

kopa ar sawu palihgu us mahjam. Us Lubanes leelzeta,
netahku no Suntaschu Breeschu kroga pee Juglas tilta
weens waj wairaki zilweki usbrukuschu wineem ar schah-
weeneem. Sawisam ischauti 6 schahweeni, no kureem 2
lodes kehruschas ratus un 2 — Danowsta apgehru. Par
laimi pahrejâs 2 lodes nogahjuschas garam, jo Danowflam
bijis ahtrs firgs. Usbrukuma eemefts naw sinams, bet domâ
perfonigu atreebibu. „Df. W.“

No Wefelauffas. Sibens eephehra felddeen, 5. sept.
pehz pusdeenas schejeenes pagasta skola, kuzi isbega wisa
eekschpuse, palika tit ahra feenas un zitas muhra dafas.
Sibens nahjis gar skursteni. Zilweki naw zeetuschu. Ta
ka uguns isplatijufes palehni, tad peesteiguschees kaimini un
ari daschi zeta brauzeji un isglahbuschi wifas skolotaja un
zitas mantas. Nepatisthamu, reebigu eepaidu atstahj tas,
ka daschas no isglahbtam skolotaja mantam tituschas no-
sagtas. Skola bijuse apdroshinata, bet jafschaubas, waj
par ismahfajamo premiju wefelauffeschu wares atkal uszelt
skolu agrafaja dischenuma. Schi bija weena no plafchas
apfaimes glihtatajam skolam. Bes scha ugungrehta wehl
wareja redset degam 3 weetas. „R. A.“

No Vinkeem. Us Kalnzeema leelzeta 13. werste no
Rigas pogahjuschu nedeku nepasthstams wihreetis apturejis
no Rigas us mahjam brauzoscho Wismanu mahjas faim-
neezî Matildi Wisman un atrahjis naudu. Wisman at-
demufe winam 5 rubl. un klaipe baltmaises, pehz kam winsch
meerigi eegahjis meshâ. „Df. W.“

Jelgawâ zeturtdeen, 10. septembrî eesahkas Kurjemes
mahjitaju sinode, pee kuzas peebalijas kahdi 80 mahjitaji
un kuzâ generalsuperintendents A. Bernewijs sneedja plafchu
pahrstatu par basnijas stahwolki un draudschu dsihwi.
Draudschu dsihwe esot nomanama wispari labofchanas.

No Waidawas. Sesideen, 5. sept., ap pulksten 3
pehz pusdeenas, sahka deenwidos un deenwidwakaros rastees
pehrfona mahfuki, kuzi ap pulksten 5 saweenojâs milfigâ
pehrfona padebesi un sahka tratot reti peedsthotâ bahrgumâ.
Mahja spehreens pakaf spehreena un fibenu uguns nemitiigi
schahdijas pa gaisu ka schausmiga iluminazija. Wakara
krehslâ, kuzi negaisâ eeradas jau kuhlis pehz pulksten 6,
bija usreis redjami 6 ugungrehti. Negais traloja lihds
pulksten 10 wakarâ, te drufku atlaisdamees, te atkal par
jaunu fazeldamees. Weeteja pagasta no fibena kertas 2
ehkas; zil aplahrtejos, wehl pilnigi naw isfinats. Bes tam
no fibena kertas wairaf gubas — kofu un akmeu. Tit
bahrgs pehrfona negais te reti peedsthotâ, ihpafchi wehl
septembra mehnefi. Ka rahditajas us negaisu bija eepree-
schejas fltas deenas, kuzas termometrs sakahpa us 18
gradeem pehz R. Ari wehl 7. septembrî laiks bija
tikpat fltis, — rets atgadijums pehz bahrga pehrfona. Ka
fewischku eewehrojumu waru sinot to, ka pirms negaisa
neween mahju, bet ari lauku putni, swirbuki, melnee strasdi
un ziti mefleja patwehrumu ehku pajumte; laitam no-
jauwdami negaisa bahrgumu.

No Verbatas. 1908. gada 16. marta wakarâ Ter-
batas aprinki, Rannas pagasta „Aai“ mahjas bija noga-
linata Leene Mastâ. Ismeklejoj irahdijees, ka Mastâ jau
ilgus gadus usturejuse mihlestibas sakarus ar kaiminos dsih-
wojoscho Karli Tofo un pat ar pehdejo norunajuse, ka at-
stahschot sawu wihru un ar Tofo kopa behgshot us Sibiriju.
Mehneschus 3 eepreeksch slepkawibas nomiris Mastâs wihrs.
Jaunâ atraitne tagad us Tofo nestatijufes wairs ne wirsi,
bet „eekhrufes“ kahdâ zita. Par schabdu Mastâs ribzibu
Tofo ta sakfatees, ka mineta wakarâ aishahjis us winas
mahjam un to noftis. Rigas apgabalteefas delegazija
Tofo noteefaja us 6 g a d e e m p e e f p a i d u d a r b e e m,
atnemot winam wifas teefbas un preekschrozibas. Dtru

leetu par spēkavību isteefaja pret 22 gadus vezo Vilandes aprinkā semneeku Juriju Diju, kureš pagahjušā gada 20. februara wakarā Džilzas pagasta Wjantru mahjās pee karešu galda usubudinajumā ar kabatas nasti noduhris Jahni Sihnanti. Diju noteefaja us 3 gadeem no seedsneeku pahrmahziščanas nodatās, atņemot ari winam teefšas un preeščrozības.

Rīgā fešteeden, 12. septembrī Peterburgas teefu palata isteefaja eewehrojamu revoluzionaru prahwu. Us apshudseto šola nošehdās: Gumurdas muišas ihpaščneeks Dr. med. R. Leepinšč, adwokati Pauls Minzs, Kasimirs Kerfnowstis un Šchano Trons, Rīgas junstes oklada peederigais Adolfs Surjans un Karlis Adamsons. Par šo prahwu plaščat turpmak. Apshudsetos attaišņoja.

Atkal weenu Jelgawas komitejas leetu pret 10 apshudseteem isteefaja femiščka Peterburgas teefu palatas nodata, kahrtu preeščstahweem peedalotees. Leetas apstahkti šchahdi: Šch. g. 13. janwari atfemiška šchandarmu korpuša kornets Krachotins isdarija kratiščanu Leel-Wirzawas Stuhrišču mahjās. Tur Seles dšihwolli, kehki sem galda tā ari kehki usgabja tipografijas peederumus un wairak tā 2 pudus latweešču drukas burtu. Drukajamā maščinā bija jau kalikti divi raksti awisei „Strahdneeks“. Turpat atrada Latwijas s.d. Jelgawas komitejas archiwu un daschadus partijas isdewumus, broščuras un rokrastus. Us weetas apzeetinaja Ulbrokas pagasta peederigo Karli Nekundi, kureš pahrsinajis tipografijas darbus, tā ari fainneeka dešlu Jahni Seki un wina mahfas Lawišt un Elisabeti, kuri pehz fawahltām sīnam peederejušči pee komitejas. 20. janwari Jelgawā, Reichausa eelā polizijas pristaws apzeetinaja wehl 5 komitejas ložekšus, kuri tur bija šanahkuschī us apspreeščanos. Ari tur atrastas broščuras un komitejas pahrskats. Pulksten 1/8 wakarā teefa pašlubinaja spreedumu, pehz kura noteefati: Kaunas gubernas semneeki Franzis Jakobas (17 gadus wezs) un Anna Robs (24) us eeslodiščanu žetofšni — pirmais us 10 mehnescheem un pehdeja us 2 1/2 gada, bet Karlis Nekunde us nometinaščanu Sibirijā; pahrejos 7 apshudsetos attaišņoja.

Sewiška Peterburgas teefu palatas nodata kahrtu aistahweem peedalotees, atklahja treščdeem, 9. septembrī apgabalteefas telpās fawas sehdes politisku leetu isteefasčanai. Sehdes wadija teefu palatas wezakais preeščsehdetais, fenators Krascheninikows. 1) Rā pirmo isteefaja apshudsetu pret Talsu aprinkā Matkules pagasta ložekli Robertu Austru. Wina apwainoja par to, tā laščis Balošča koku fabrika Bolderajā ziteem strahdneekem preeščā Latwijas s.d. isdoto proklamaziju „9. janwari“, kurā strahdneeki usmušnati us dumpi pret pastahwoščo walsts kahrtību. Austru noteefaja us eeslodiščanu žetofšni us 2 gadeem.

2) Tahkat teefas preeščā stahjās 32 gadus wezais Balošča koku fabrikas strahdneeks Karlis Schulmeisterš. Šchis apwainotais norakstijis Baltijas s.d. zentralkomitejai wehstuli, kurā luhdšis pabalstu fawa brahta Dahma Schulmeistera atraitnei un winas peezeem maseem behrnineeem, usdodamees par pehdejo ašbildni. Wehstulē winšč aistrahdijis us to, tā wina brahšis Dahwis, kureš kopā ar wina dešlu un školotaju Šchironu noščauti pee Drustu basnizas no šoda ekpedizijas tā ašdomigi par weeteja uradnika no galinaščanu, un tā atraitne ar maščadejem behrneem palikuse beš kahdeem lihdskeem. Šcho wehstuli, kuru atrada ikratot kahdas Drihnes Dsol dšihwolli 1908. gadā 2. janwari, apshudsetais teiza rakstijis us kahda škawina eerošņojumu. Pehdešais jau no fara teefas noteefats us nometinaščanu Sibirijā, bet žekā us tureeni nomiris. Schulmeisteru teefa attaišņoja.

3) Tagad nahja isteefasčanā bijuščā Peterburgas latweešču laikraksta „Pateefibaš“ redaktora Aleksandra Steina prahwa. Wina apshudseta par to, tā minetā laikraksta 3. nowembra 1906. gada 8. numurā nodrukajis kahdu rakstu sem usraksta „Partijas“, kurā teikts, lai neboitotejot walsts domes wehlesčanas, bet kreišās partijas lai faweenojotees ar burschujiskām un darot fawu pilsonu peenahkumu. Beš tam šchini rakstā eewetoti ari žiti isteizeeni, kuros atteezigas eestabdes atraduščas usmušnāščanu us pastahwoščās walsts kahrtības gabščanu un dumpi. Pehz neilgas apspreeščanas palata pašlubinaja spreedumu, pehz kura apshudsetais Steins atšihts par wainigu un noteefats us eeslodiščanu žetofšni us 1 gadu, pee tam laikraksts „Pateefiba“ ašleegs us wiseem laiteem.

4) Pehdejo apshudsetu pret 21 gadu wezo Diktu pagasta ložekli Juri Winkeli isteefaja beš kahrtu preeščstahweem. Wina apwainoja par Pihpes isdotās broščuras „Dšinuma jautajums audšinaščanā“ isplatiščanu, šinot, tā šchis isdewums no preses wieswaldes pag. g. 13. sept. konšijets un us teefu palatas lehmuma pamata no tā pašča gada 9. oktobri atšihts par kaitigu un isniznamu. Šcho broščuru, škaitā 20 eksemplaru, pee apshudsetā atrasti pag. g. 26. sept. Diktos, kur winšč tos ari mehginajis isplatit. Ari šcho apshudseto teefa attaišņoja. „D. W.“

Prahwa par muišču dedšinaščanu Rīgas aprinki. 1905. gada 27. nowembra rihā muiščneeka Paula fon Hannenselba Suntasču muiščā, wehlat noščauto Karla Kraftina un Augusta Sarina wadibā eeradās kausču bars un pagehreja no muiščas pahrwaldneeka Fridriča Braulina muiščas širgus preešč braukščanas us Strihwereem. Dabujuschī širgus wiš ašbrauza, bet tant paščā wakarā wiš atkal atgreesās atpakal un ašdedšinaja Suntasču pili. Tani paščā wakarā tika nodedšinata ari general-adjutanta fon Richterā Rikteres muišču un landrata Aleksandra fon Grotā Mablpiš muišču, bet tuhlin nahloščā nakti — barona Wolfa Wibrokas un Buku muiščas. D. fon Blankenhogena Mašču muišču nodedšinaja tikai 29. nowembra wakarā. Ismetleščana šchinis leetās peerahdijuse, tā wišu šcho muišču dedšinatāji pa leelakai datat bijuščī weeni un tee pašči, kureem katrā weetā peeweeenojšchees weetejee eedšihnotāji. Eepreešč dedšinaščanas wina muišču pahrmeklejušči pehz eerošcheem, kuri ari atrasti gandrihš wišās minetās muiščās. Beš tam fon Grotam is Mablpiš muiščas ašnešti daschadi šudraba galda traukti, šudraba medneeku rāgi, kauš un ž. wairak nekā 10,000 r. wehrtibā, tā ari uslaušis pagrabs un no tā isnestas 150 pudeles brandwihna un 450 pudeles dahrgu ahrsemju wihnu, ari 10,000 rublu wehrtibā. Mašču muiščā beš tam wehl nolauptis telefona aparats un is brandwihna dedšinatawas ap 500 pudeles špirta.

No galweeneem wainigeem Karlis Krastinšč, Augusts Sarinšč, Karlis Pluhme, Aleksanders Luts, Karlis Wilde, Martiņš Janšons un wehl daudži žiti no šodu ekpedizijam noščauti, bet kahdi 15 ašbehguschī. Pehz 4 deenu ilgas teefasčanas Wīnas fara apgabalteefas delegazija 7. septembrī šchini leetā pašlubinaja spreedumu, pehz kura no wiseem apshudseteem atšihtī par wainigeem un noteefati: us eeslodiščanu žetofšni: Karlis Baltaus (32 gadus wezs) us 2 gadeem un 6 mehnescheem, Jahnis Babuls (34) us 2 gadeem un Jahnis Behrsinšč (28), Šelabs Behrsinšč (52) un Martiņš Kalnišč (43) — us weenu gadu katrs, bet Jahnis Kalnišč (23), Ernestš Kaulinšč (23) un Limbašču maspilsonis Makšs Hofmans (23) — us 8 mehnescheem žetumā katrs; pahrejee 13 apshudsetee peerahdijumu truhkuma dehl attaišņoti. „L.“

Seemelblahsma Baltijā bija redsama fešteeden, 12. septembra wakarā. Debešs laišijās daschadā krahšu

gaismā. Gaismas schwihtas sprehgadamas te zehlās te nojuda.

Peterburga. Breesmigs pehrfona negais ar krusu un leetus gahsem pahrgahja smehtdeen, 6. septembri, plkst. 5 pehz pusdeenas pahr Peterburgas deenwidu rihteem. Pee pilsehtas leelā plaschuma — pahri par 20 werstu garumā — zenirs un zitas dakas palika neaishahrtas. Krušas graudi bija eesahkot reeksta, tad baloschu olu un beidsot wistu olu leelumā. Celas pahrlahjās ar zollu beesu ledus lahrtu. Staki pehrfona grahweeni nahza wifu laiku ihfi weens pehz otra. Gaisā bija dširdama krušas mahkonu nejauta ruhkona. Tahds negais til wehlā gada laika bija preefch Peterburgas retums. No pascha rihta sahktot, wifu deenu yirms pehrfona bija speediga futona pee 16° R. ehna. Pulksten 8 wafarā usnahza leetus ar pehrfonu pa otram lahgam, pehz kam mahkonā noklihda us wifam pufem, ruhza un sibnija lihds pahri par pusnakti.

„R. A.“
— Tirdsneezibas ministrs Timirasews drihsumā atlahypees no amata. Laulatas draudsenes nahwe darijuse us wina til nospeedoschu eespaidu, ka wina apnemshanās ir negrosama. Tikai peenahfums tehwijās preefchā neatkauj winam tuhlin atstahkt weetu. Par wina pehznahzeju min agralo finansu ministrijas eerehdni Berline, P. Milleri.

Meskawā, 11. septembri. Schejeenes dselshzeta stazija ailaisti no deenasta 50 eerehdni un apkalpotaji, kuri pahrdemuschē ziteem fawas besawfās bitetes.

Maffawā, 10. septembri. Swenigorodas aprinkē aplaupita sw. Dmitrija basniza. Laupitaji eefleguschē fargus kahdā istabā un panehmuschē it wifu, kas ween wehrtigats bijis basnizā.

Grosnija, 10. septembri. Pulksten 2 nakti 30 laupitaji mehgnaja aplaupit stazijas kast. Nogalinats machinists un eewainots konduktors.

Kurffa. Lebedewklas sahdschā zaur kahda 4 gadus weza febna neusmanigu apeschanos ar uguni nodega 49 semneku mahjas ar wifu mantu un labibu; saudejumi pahzfeedf 40,000 rbf.

Nowowā pee Donas, 8. sept. Pawlowskas kasaku nometnē isdarita breesmiga lintschu teefa. Lauschu publis, fanitnojees par kahdas eebrauktawas fainneeka, wina seewas un wina trihs gadus weza deblena notauschanu, usbruka wairak personam, kuras domaja par wainigam un sahka paschi us sawu roku turet teesu: ispostija wina mahjas un 6 zilweklus nosita. Wifu deenu dimdeja sahdschas swami, sauzot laudis kopā us breesmigo „tautas teesu“.

Ischernigowa. Agrato gwardijas ofizeeri Swanowu par fawas mahtes nogalinaschanu noteefaja us 12 gadeem katorgā, atnemot wifas teefbas. Swehrinatee greesās pee teefas preefchsehbetaja ar luhgumu, isdabut noteefatam Wisaugstako apscheloschanu.

Tsilisa, 5. sept. Nakti us 4. septembri perseeschu laupitaju publis, pahrat par 30 personam, eebrauka pahr robeschu Schachsewanmilas stepēs. Weetejais pristaws ar strafchānkeem dewās laupitajus gubstit. Pee Haladschas laupitaji usduhrās us strafchnikeem. Iszehlās apschaudischanās. Laupitaji drihsumā aisbeha, pamesdami weenu krituschu, otrs apzeetinats.

Jakutskā, 5. sept. Wiljinas aprinkē 4 laupitaji, kuri usdewās par ofetineem, usbruka 2 jakuteem, pee kam weenu no teem nahwigi eewainoja. Kad kasali gribeja tos apzeetināt, laupitaji sahka schaut un kasakeem pretim schaujot tika noschauti 2 un eewainoti un apzeetinati ari pahrejee 2 laupitaji.

Omffa. Kahda semneeze, tā „Man. Utro“ siko, ar sawu 8 gadus wezo meiteni laschuschas meshā ogas. Leetum

usnahkot, ogotajas eegreesuschās meshfarga istabinā, kur kahds wihreetis strahdajis kola darbus. Wihreetis pehz brihtima usklusis semneezei, gribedams to iswarot. Bet seeweete israhdijses spehzigaka un sahksuse pretotees. Tad wihreetis tai eestis ar zirwi pa muguru, no kam ta fahimuse pee semes. Isbijuses meitene isbehgufe no istabas. Pasrahdajis waras darbus pee sawa upura, neleetis pee-speedis ar dakschu seemu pee semes; dakschu widejo saru tas isduhris seewai zaur taklu un eeduhris semē. Meitene pa to laiku aisskrehjuse us sahdschu un pastahstijuse par notikuscho tehnam. Noseedsneeks arestets un usrahdijs ari meshā noslehpto nokautās seewas lihfi.

Ahrseemes.

Franzija Mheras apgabala Mulenas pilsehtas tumumā starp Erevolu un Wilnewu notika schaufmiga katastrofa. Bojā gahja frantschu grosamais gaisa kugis „Republika“ („Republique“), kursch parlaban brauza mahjup — us sawu staziju no leelajeem frantschu manevreem, kur tas bija israhdijses, tā to leetprateji atsiht, par koti noderigu pee kara spehta isluhtoschanas un eenaidneeka kustibu issinaschanas. Weifkt winsch bij manevrejis gaisā pahri par kara spehtu. Rā ehrglis winsch wajadfigā weetā un brihdi bija nolaipees tepat pee semes un pehz wajadfibas atkal tik pat peepeschi pazehlees augstu gaisā. Frantschi us sawu kugi stajās ar leynumu un paschapskaw. Kur Wahzijai Zepelini, Parsesali, Groff, tur Franzija newareja palikt besfaweem gaisa kugeem. Ar baigam nemeera juhtam frantschi noraudsijas us Zepelina leelisleem panahkumeem Wahzijā. Saprotamas topehz sehras, kahdas tagad walda wispahri Franzijā par „Republikas“ tragisko galu. Lihds ar gaisa kugi „Republika“ bojā gahja ari wif ischetri gaisa brauzeji, kas pehz laimigi notureteem manevreem apmeerinati un paschapsinigi brauza mahjās — us gaisa kuga peestahtni. Wifas Franzijas awises weenprahrtigi noschelo brauzeju nahwi un redf katastrofā jaunū treezeenu tehwijās apschadsibas leetati. Awise „Temps“ eefahkuse sawahkt seedojumus gaisa kugneezibas weizinaschanai. Sadomā, ka schi nelaieme frantschu tautu eerofinās us leeleem upureem par labu gaisa kugneezibas attihstibas weizinaschanai. Gaisa kugis eefploffijas drihdi bijis 200 metru (apm. 670 pehdas) augstu gaisā. Kugis kritis semē ar sibena ahtrummu. Wif brauzeji bijuschē azumirkt pagalam, isnemot leitnantu Schari, kas wehl fadsihwojis 10 minutes. Bet neween gaisā — ari us juhžas notikuse leela nelaieme. No Manilos (Filipinu salās) siko, ka klajā juhkā aisdedses un fadedsis angku twaitonis „Fatarah“. Wif kuga personals un kahdi 300 pasascheeri dabujuschē galu. Budscheta leetā, par kuru jau runajām pagahjuschā numurā, Anglijā draud iszeltees nopeetna krihse, ja lordi nepeekahpschotees, ko tee stuhrgalwigi negrib darit. Peterburgas telegrafa agentura siko, ka angku awises dedfigi apspreeschot jautajumu par jaunām wehleschanom. Tā liberati tā konserwatiwee atsiht, ja lordi sahkt tā rikotees pret budschetu, tad wehleschanas neisbehgamas. Domā, ka wehleschanas notifs nowembrī waj wehslafais, janwari. Liberatu un konserwatiwo partiju komitejas rofki gatawojas us wehleschanu zibau. — **Marokā** spaneeschēem tagad usfawidijuse laime. Wairak zihnās spaneeschē stipri sakahwuschē maurus, kureem redsot, ka pahrspehks un uswara spaneeschu pufe, sahkt peetruht duhschas un tee eesahk padotees un apmeerinatees ar sawu likteni. Marokas sultans, Mulejs Hafids, redsedams, ka spaneeschē uswar, greefees pee spaneeschu walbibas un apsolijis tai, ka schis pats nu duhschot gahdat par tabiku apmeerinaschanu, bet spaneeschē tam atbildejuschē, ka nu esot par wehlu un ka wini paschi zerot tikt galā ar labiteem. Par spa-

neefču zihnam ar maureem Peterburgas telegrafa agentura šno sefošho:

Melilā, 25. (12.) septembrī. Wakar rihā no spāneefču apzeetinajumeem Italagonā tika apšaudīts Nadors. Genaidneefem suduse dušča. Domā, ka karšč drišumā beigsees. Dauds marokani padewuščees un jau eeradušchees tirgū Melilā.

— 26. (13.) septembrī. Spāneefču kara spēhs pehz neilgas leelgabalū uguns eenehma eenaidneeka nometni Taninu, uš kreifā Uedseļuana krašta, upes eetekas turwumā. Spāneefču saudejumi naw eewehrojami, pretineekam nodariti leeli saudejumi. Taninā eerihkos apzeetinajumus un tureenes poſizijas nodereš turpmatās kaujās par galweno nomeščanās weetu. No Agusemečas šno, ka wairaf mauru ušbrutumus spāneefči atstufchi, eenaidneefem nodaridami leelus saudejumus.

Madridē, 26. (13.) septembrī. No Melilas ofiziali šno, ka spāneefči eenehmufchi Nadoru un zitus turwejos augstumus. Dauds mauri padewuščees un atdewušči eerotščus.

Lisabonā, 21. (8.) septembrī. Rā angšu laikrafsti šno, tad Portugales karalis Manuels faderinaščotees ar Feifes prinčefi Aleksandru, angšu karata Eduarda VII. meitas meitu. Portugales karalis šchoruden buhs 20 gadus wežs, wina lihgawa ir 18 gadus weza.

Romā, 21. (8.) septembrī. „Neue Freie Presse“ šno no Romas, ka tureenes uniwersitates dožents Dr. Gregoratschi atradis kašdu ferumu pret tubertuloši. Atradejš apgalwo, ka wina ferumam efo to labi panakumi pee tubertulošes (dilonā) šlimneeku ahršteščanas.

Parifē, 23. sept. Franžijas deenwidu departamentos no leeleen leetus negaišem iščehluščees uhdens pluhdi, kurti nodarijušchi leelus saudejumus. Pluhdos dabujuščas galu 2 seeweetes. Daščās weetas pirms negaiša bijuse semes trihze.

Teheranā, 22. (9.) septembrī. Abduls-Hufeins, kurfč Benderas-Abasas apgabalā fewi iščlubinajis par šchachu, naw wehl ne faguštits, ne ari padfihš, kabehš winsch pa wežam turpina peedfihš no eedfihwotajeem nodokfus un draudē pat ar kara gahjeenu pret galwas pilsehtu Teheranu. Eedfihwotaji šehblojas par šcha wiltus šchacha waras un laupišchanas darbeem.

Nujorkā, 22. (9.) septembrī. Wakar atbrauza šche Dr. Kufs. Wina brauzeens pa oštu ar twaitoni „Grande Republic“ lihđsinajās weenam meenigam ušwaras gahjeenam. Wiš kugi šweizinaja twaitoni „Grande Republic“ Dstas malā štabweja nepahrredsami kaušču pulki. Kufam isnaktot malā, wina appuščloja ar wainageem un apbebra ar rosem, pehz kam to automobilā aišweda uš wina dšhwokli, wefelat automobilu rindai wina pawadot. Wina dšhwokka preeščā bija ušzelti goda wahrti. Kufa pahrzeščochanas gadijumā wiša Nujorka tehrpušes šwehtku rotā. Gaifā kugotaju klubs bija šuhitijis winaam preti twaitoni „Grande Republic“, uš kura winsch pahrsehđas no šweedru twaitona „Dskar II“.

Konstantinopolē, 21. (8.) septembrī. Apzeetinaja awišeš „Serbesti“ redaktoru Hufeina beju, kurfč bij farihkojis fašwehrestibu tant noluhkā. Iai nodabutu pee malas tagadejos jaunturku preeščstahwjus un militarypartijas galwas: armijas wirspawehlneeku Šchewketa pašču, Enwera beju un Niafi beju.

— Armenu patriarčš atkaphās no amata tadehš, ka waldbiba neišpilda wina luhgumu un neapschelloja uš nahwi noteefatos armenus.

— Kurdu dumpineeki faguštija 150 turku šaldatus.

Frankfurtē, 25. (12.) septembrī. No 20.—27. sept. (1. š.) šcheit notifs gaifā kugotaju fahihšes, kuras peedaš lisees 12 gaifā kugotaji, starp teem ari pašihštamais Blerjō.

Atenā, 22. (9.) septembrī. Rihā bij nomanama šupra semes winaošchans. Nekahda nelaimē naw notikufe.

Nanfē, 21. (8.) septembrī. Šche apzeetinaja kašdu dšedataju un danzotaju trupū, kuras starpā bija wairaf wahju špeegu. Tā abi klauti israhđijas par wahžu ofižereem.

Teheranā, 26. septembrī. Kreewijas šuhnis Potkewstis apmekleja pawaldoni un ahrleetu ministri.

Wefingā, 26. septembrī. Gefahla buhwet Kalšanas dšelszefu. Ššdota pawehle, eerihšot pasta eestahdes Tibetā.

Nujorkā, 25. (12.) septembrī. Šchejeenes awiše „New-York Herald“ fahtufš pasneegt Dr. Kufa aprafstu par wina kotojumu uš seemeka polu. Aprafstā starp ziteem nobilđejumeem redsama ari seemeka pola fotografija: leelt ledus lauki ar ušpraustu šlagu widū un tai turwumā diwi ešlimofš, kufa pawadoni.

Berlinē, tā „Golofs Moskwi“ šno, leelu sensaziju fažehluščas agentu šinas no tahtajeem auštrumeem par **Japanas gatawoščanos uš karu.** Dauds runajot par to, ka japani gribot peeweenot few daku Mandščurijas, pee kam tee litufchi Kreewijai preeščā, brahligi to isdalit, bet tā ka wina wehl lihđš šchim no Kreewijas neefot dabujušchi noteiktas atbildes, tad wina gribot eekemt Mandščuriju ar eerotšcheem rotā.

Muhju bildes.

Leelists ir Keisara dahrsš Rīgā. Par wina eerihkoščanu japateizas Peterim Leelajam, kurfč tur personigi eestahđija kašdu kotu, nehma dšhwu dalibu pee Keisara dahrsša plana isstrahđaschanas un pat peedalhās pee pirmo darbu wadibas. Keisara dahrsša škaištā leepu aleja peekaitama pee kraščnaakam tamlihdšigam alejam pašaulē. Dšchš ari ir Lorna kalna parks. Wišpahri dahrsju šinā Rīga labi apgahdata.

Cirgus šinas.

Rīgā, 14. septembrī 1909. g.

Wahžija seemaju rašča naw tik leela, ka šahkumā domaja. Ari Kreewija labibas rašču, lai gan ta wišpahri šaužama par apmeeriņošču, šahkumā pahrišihleja. Eewehrojot nu to, ka Wahžija galwenā kreewu rihđu patehretaja, japeenem, ka rihđu zenas, jebichu gan tās tagad šihdejuščas uš leju, turešes. — Pateizotees šitajam laikam seemaji Baltija labi šahihgušchi un weeteenam rihđu lauki jau šah tā dšhpars. Labibas zenas Rīgā šchimbrihščam šchahdas:

Rudņ. Tendenze rahma. Uš 120 mahrz. pamata 92—95 š. pudā.

Kweešči. Tendenze tāpat rahma. Uš 130 mahrz. pamata 114—116 šap. pudā.

Meešči. Tendenze rahma. Uš 100 mahrz. pamata 77—89 šap. pudā.

Aufas. Tendenze meeriga. Uš 100 mahrz. pamata 69—73 šap. pudā.

Šinseklas. Tendenze štingra. Uš 7 mehru pamata 157—163 šap. pudā.

Naušči. Tendenze rahma. Šinsešklu . . . 107—110 šap. pudā.

Watejas wehštules.

II. — Labs nahš ar gaidišchamu.

K. — **B.** Par mineto dabas parahđibu un tās žehloneem labpraht to drukatum. Tapehz rafsteet tik.

P. M. — **W.** Par atšuhitto šufnigi pateizamees. Gaidišim ari turpmat.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Šhpaschneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.



Afinau

truhkums.

Dr. Hommel'a Hematogens

Reeprafot femiſchſi jausſter

Kadetu torpuſa wirſaſrſis **Bladifawtaſa**, Dr. med. **Schulz**: „Es Dr. Hommel'a Hematogenu ismehginaju 6 pilnigos afins truhumu gabijumos un mani nowehrojumi pee ſcheem gabijumeem ſchini ſind interſanti, ka es gadu eepreſch biju dſeſs preparatus paraktiſis ar pawifam wahjeem panahſtumeem. Pehz Dr. Hommel'a Hematogena leetoſchanas turpreti bij toti labi panahſtumi, kuri pat wehl pehz 1 1/2 mehneſcheem pehz beigtas ahrſteſchanas netif ween fa nepamaſinajas, bet wehl turpinajas. Uſtriſtoſchane panahſtumi pehz Dr. Hommel'a Hematogena leetoſchanas ir eewehrojama apetites pazelſchana.

ir no wairak ka 5000 eelſch- un ahrſemju profeforeem un ahrſteem par wislabato atſihts, dabujams wiſas apteekas un apteeku preſchu pahrdotawas.

Dr. Hommel'a Hematogenu un patadarinajumi jaatraida.

Slimeem

zilmela organizmu, faſtahdita ſem ahrſtu **Abramowa** un **Winogradowa** redakcijas, iſſubta bej maſſas. Adreſe: Д. Калениченко, Москва, Козловский пер. № 21, кв. № 66, собственный домъ.

Flatons „**Sefara ſchlidrum**s“ no D. Kaleniſchenko maſja 2 rbl. 50 kap. ſubtiſchana 1—3 flatoni 40 kap. (war ari uſ pehzmaſju).

Mana apgahdeenâ isnahſufe un dabujama:

Ŧſimtene.

Laſama grabmata pirmmahzibas ſkolam.

Daſchu **Rigas ſkolotaju** faſtahdita.

Pirma data.

Maſja 50 kap.

Ernſts Plates, **Riga**, pee **Petera** baſnizas un **Skahrnu** eelâ Nr. 13.

Baltijas audeklu manufaktur-fabeedriba,

Riga. (fabrika **Kengeraga**). **Riga**.

Par fabrikas zenam pahrdod paſchu pahrdotawa

Kungu eelâ Nr. 22

Linu un pakulu dlijas un wiſadas audeklu prezes, ka ar balinatus un nebalinatus deegus un ſchnores.

Femkopju eewehribai!

Manâ apgahdiba isnahſufe un dabujama:

Barona J. Manteifela

Wehrojumi un ismehginajumi

faimneeziſibu eerihziſbâ un tehnikâ

daſchados **Kreewijas** apwidos.

Cand. agr. J. Widina autorizets tulſojums.

Maſja 160 kap.

Repezeſchama grabmata latram ſemkopim, kas zenſchas ſawu faimneeziſibu uſlabot.

Ernſta Plates drukatawa,

Riga, pee **Petera** baſnizas un **Skahrnu** eelâ Nr. 13.

Isnomajama

20 puhrweetas ſeme ar wiſam faimneeziſibas leetam un lopeem, pilſheſtas turwumâ, deriga peen-faimneeziſbai un dahſneeziſbai. Luvakas ſinas **Beccinos** — **Heinrichſon** muiſchâ, telefons 844.

Anglu, frantschu, wahzu, freewu

un zitas walodas pamaſigi, ahtri un lehti eemahzas

Dr. Kummera

walodu inſtituta, **Riga**, **Teatra** bulwari 8, II. Proſpekti par welti.



Kaut kas ſewiſchks

ir tehta firmas **Melſej Gub-tin** pehznahzeja

A. Kusnezow un Komp.

Swaigs ſuhtijums ſmalkatâs

familijas tehjas

ar ſeedeem jautta 1 rbl. 60 kap.

lihdſ 3 rbl. mahzina.

P. H. Peters,

agraf **Tsin-Lun,**

Riga, **Schkuhnu** eelâ Nr. 4.

Telefons 3064.

No 4711

Reekstu ekstrakts Matu krahsa

krahſo matus, waj wini buhtu ſirmi waj ſartani, toti ahtri un ihiti pehz patiſchanas no maigakâ blonduma lihdſ wiſmelnateem. Tadehl fatris war ſaweem mateem atdot wini juduſcho dabisko krahsu. Jo beeſchati lihdſelſis top leetots, jo tumſchati paleel mati.

No 4711 reekſtu ekstrakta matu krahsa ar teſibu pelna-preeſchrozibu no wiſeem ziteem lihdſ ſchim eſoſcheem matu krahsſchanas lihdſe-ſkeem, tadehl fa wina neſatur neſahdas kaitigas weelas.

Krahsas: melna, bruhna, chatain un blonda

Maſja: maza pud. 1 r. 20 k. leela „ 2 „ — „

Dabujams wiſos leelatos weitalos.

Ferd. Mülhens

Reſnê pee **Reines** un **Riga**. **Schkuhnu** eelâ 15.

Plakati

atteezotees uſ eeeju bileſchu nodolli teatreem, konzerteem un ziteem iſriſtojumeem pehz **Wisemes** gubernatora noteikumeem dabujami **Ernſta Plates** drukatawa, **Riga**, pee **Petera** baſnizas un **Skahrnu** eelâ 13.

Dſeſs gultas, behrenu ratinas, maſgajamos ſiekus, petrolejas wahritajas, tehſmatehinas, emalj. wahram's traukus, petrolejas krahnis, ſtikla un fajansa prezes, nikela un alſenida prezes, peedahwa pa lehtafam zenam

J. E. Mufchke

lampu fabrikas noliktawa

Terbatas eelâ Nr. 18.

Metala kapu kroni

leelâ iſwehlê lehti.

Ihstās Steiermarkas kahpostu ehweles

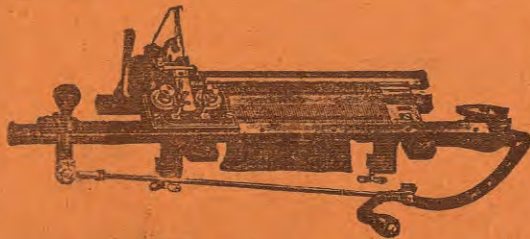
pašhstama labuma ar dobtuma weidā slihteem nascheem un wišados
leelumos atfal peenahfuchās un dabujamās pee.



Johannes Mitschke,



tebrauda pretschu un eerotfchu noliktawā,
mahjas un kebka ribku magalinā,
Rigā, Kungu eelā Nr. 11.



Kronberga
'Baltica'
ir labatā
familijas

adama mašhina,

weentgā mašhina, kura sawas weentahfchās konstrukcijas, weeglas
apeešhanās un weeglas eemahzišhanās deht ir katram cewehlama.
Uš mašhinas war 150 dachadus preefšmetus un 185 musturus ižadit.
Bamahziba par břihtu. Par mašhinas labumu un išturibu teef galwotš.

Dabujamās weenigi pee

J. Kronberg, Rigā,

adamo un šhujmašhinu weikalā, Kungu eelā Nr. 28.

Katram Siguldas apmekletajam eeteizams nupat isnahfuchās

Widsemes Schweizijas

Beku plans,

kurā jo shti usfihmetas un 4 krahsās iswestas wišas pils drupas,
kalni, upes, alas, zeki un tekas lihds ar 10 glihteem ainawu
skateem un ihšu wehturistku aprakstu. Latwiški no J. Widina.
Makšā 25 kap. Dabujamās **Ernsta Plates drukatawā,**
Rigā, pee Petera basnizas un Skahrnu eelā 13, kā ari wišās
grahmatu tirgotawās.

!! Tuhkstofchām pateizibu !!



muhfu firma fanehmuše par pulstieni „Mery“, ftaisti grametš
atklats is ameritanu selta „Entus“ (ne žilindrē), nowilts
un noregulets us minuti, „remontoir“ konstrukcijas, ušwelkams
beš aifhegās par 36 štundam reisi. — Zena tifat us ihšu
laiku 12 rbl. weetā — 3 rbl., 2 gabali 5 rbl. 50 kap. Tahs
pat damu pulstiens 4 rbl. Tahbi pat fgti ar 3 mašweem
mahzineem is frantschu selta „Doubleor“ pašhstamās maršas
„Rugby Watch“ apbalwoti dawsām godalgam, 25 rbl.
weetā tifat 6 rbl., 2 gabali 11 rbl. 40 kap., damu pulstiens
7 rbl. Ištubtam pehz pastellejuma fanemšhanās pat beš
eemakšas. Katram pulstienim eet lihds rakstis gawojums
us 6 gadeem. — Katram pulstienam premijas weidā peeleefam kehdiiti ar iudraba
84% brelotu (seltitu) un samta mašinu, pulstiena aifšargafchanai no bojšafchanās.

Peefihme! Wehšedamees god. publiku eepašhstinat ar pulstieneem „Mery“
un „Rugby Watch“ muhfu firma nobemajufe teofšos 3 mehnesšos peelift
par břihtu katram pastellejumam no 6 pulstieneem, mašinu 58% selta
grebšenu (kungu waj damu) ar almeni. Ištubtam us pehzmakšu. Pašta isbe-
wumeem peefaita no 1 lihds 4 pulstieneem 50 kap., uš Sibiriju 75 kap. Uš
Sibiriju beš eemakšas neištubtam. Adretei: Т-во „Аполло“, Варшава 9,
1-ое почтовое отделение.

Korespondenže tifat kreemu waj wahžu walodās.

Latweeschu Laukfaimneeku Ekonomiskā Sabeedriba

Rigā, leelā Kehnimu eelā Nr. 29

un

sawās nodalās:

Makšne	Selgamā	Šagare	Wentspilt
Auže	Leepajā	Smiltene	Wainodē
Bauškā	Laudones-Obšeņā	Subatē	u. t. t.
Dobelē	Resekne	Talšos	
Sekabmeestā	Saldū	Walkā	

peedahwā wišadas laukfaimnezibas mašhinas un ribkus,
fehklas, mahfsligus mehklus un zitus semkopibas
peederumus.

Par beedreem Sabeedribā war eestahteš abeja dšimuma
laukfaimneeki, kā ari beedribas, eemakšajot wišmas 10 rbl. dalības
un 1 rbl. eestahšhanās naudas.

Sabeedribas laikrakšs „Semkopis“ isnahf reisi nedekā un
makšā ar peefuhtišchanu beedreem 1 rbl., nebeedreem 280 kap. gabā.

„Waldschlößchen“ Merzens.